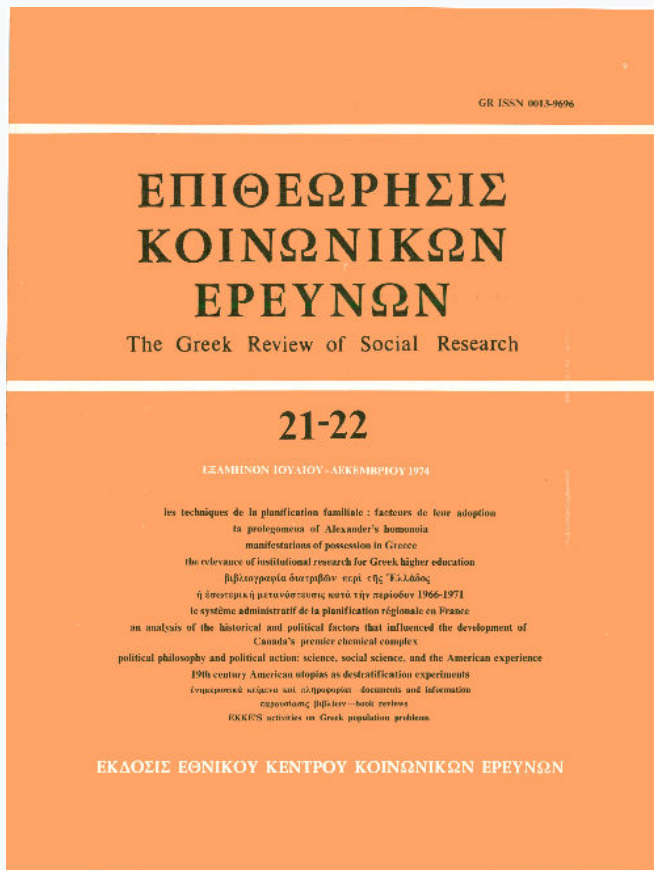

The Greek Review of Social Research

Vol 21 (1974)

21-22

Η εσωτερική μετανάστευσις κατά την περίοδον 1966-1971: Ανάλυσις των δεδομένων της απογραφής πληθυσμού της 14ης Μαρτίου 1971: Μέρος πρώτον

Διονύσιος Μ. Φράγκος

doi: [10.12681/grsr.227](https://doi.org/10.12681/grsr.227)

Copyright © 1974, Διονύσιος Μ. Φράγκος

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Φράγκος Δ. Μ. (1974). Η εσωτερική μετανάστευσις κατά την περίοδον 1966-1971: Ανάλυσις των δεδομένων της απογραφής πληθυσμού της 14ης Μαρτίου 1971: Μέρος πρώτον. *The Greek Review of Social Research*, 21, 200–221. <https://doi.org/10.12681/grsr.227>

ἡ ἐσωτερικὴ μετανάστευσις κατὰ τὴν περίοδον 1966-1971

Ἀνάλυσις τῶν δεδομένων
τῆς Ἀπογραφῆς Πληθυσμοῦ
τῆς 14ης Μαρτίου 1971

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ὑπὸ
Διονυσίου Μ. Φράγκου

Διευθυντοῦ ΕΣΥΕ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ φαινόμενον τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως προσλαμβάνει ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὴν χώραν μας, λόγῳ τῆς ἐντάσεως ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐμφανίζεται, τῆς παραλλήλου μεταναστευτικῆς κινήσεως πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ τῆς καθ' ἡλικίαν δομῆς τῶν μεταναστῶν, οὔτινες, κατὰ πλειονότητα, τυγχάνουν νέα εἰς ἡλικίαν ἄτομα.

Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην, δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐσωτερικὴν μετανάστευσιν στατιστικὰ δεδομένα ἀποτελοῦν σημαντικοὺς προσδιοριστικοὺς παράγοντας διὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς ἐνδεδειγμένης πολιτικῆς εἰς τοὺς ἐπὶ μέρους τομεῖς τῆς κρατικῆς δραστηριότητος.

Φρονοῦντες ὅτι διὰ μελετῶν, ὡς ἡ παρούσα, δέον ὅπως ἀσκοποῦται ἡ ταχεῖα ἐνημέρωσις τῶν ἐνδιαφερομένων, κατεβάλομεν προσπάθειαν ὥστε νὰ θιγῶν ἐν τῷ κειμένῳ τὰ πλέον σημαντικὰ σημεῖα. Ἐν τούτοις, διὰ τῆς παραθέσεως ἱκανοῦ ἀριθμοῦ στατιστικῶν πινάκων παρέχεται ἡ δυνατότης πρὸς συναγωγὴν καὶ προσθέτων συμπερασμάτων.

Ι. ἔννοιαι καὶ βασικὰ μεγέθη τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως

Γενικά

1.1 Ἡ στατιστικὴ διερεύνησις τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως ἐμφανίζει δυσχερείας, αἵτινες ὀφείλονται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι διὰ τὰς ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπικρατείας μετακινήσεις τῶν πολιτῶν, διὰ προσωρινὴν ἢ καὶ μόνιμον ἀλλαγὴν τοῦ τόπου διαμονῆς των, δὲν ἀπαιτεῖται τήρησις ἐιδικῆς διαδικασίας, ὡς συμβαίνει μετὰ τὴν ἐξωτερικὴν μετανάστευσιν, τῆς ὁποίας ἡ παρακολούθησις τυγχάνει λίαν εὐχερῆς, λόγῳ τῶν ὑφισταμένων ἐλέγχων κατὰ τὴν ἐξοδον καὶ εἰσοδον ὄλων τῶν ἀτόμων ἐκ τῶν ὁρίων τῆς χώρας. Τοῦτου ἔνεκα, ἡ ἐσωτερικὴ μετανάστευσις, μὴ οὕσα ἐπιδεκτικὴ διερευνήσεως δευτερογενῶς, ἴτοι διὰ στοιχείων προκυπτόντων ἐκ διοικητικῶν πηγῶν, ἐξετάζεται πρωτογενῶς, δι' ἀπ' εὐθείας ἐρευνῶν, διενεργουμένων εἴτε αὐτοτελῶς εἴτε ἐν συνδυασμῷ πρὸς ἐτέρας ἀπογραφὰς ἢ δειγματοληπτικὰς ἐρεῦνας.¹

1.2 Αἱ πληροφορίες περὶ τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως, αἵτινες ἐλήφθησαν κατὰ τὴν ἀπογραφὴν πληθυσμοῦ 1971, ἐβασίσθησαν εἰς ἀπαντήσεις ἐπὶ ἐρωτήματος ἀφορῶντος εἰς τὸν τόπον τῆς συνήθους διαμονῆς (δῆμον ἢ κοινότητα) τῶν μελῶν ἐκάστου

1. Ἐν τούτοις, εἰς χώρας ἔνδεα ἔχει καθιερωθῆ σύστημα Μητρώων Πληθυσμοῦ (Population Registers), εἶναι δυνατὴ καὶ ἡ συνεχῆ στατιστικὴ διερεύνησις τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως διὰ δευτερογενῶν στοιχείων, λαμβανόμενων ἀπὸ τὰς ὑπηρεσίας τήρησεως τῶν ἐν λόγῳ μητρώων.

νοικοκυριού¹ κατά τὸν Δεκέμβριον 1965. Οὕτω, κατὰ ταῦτα, ἂν ὁ τόπος τῆς συνήθους διαμονῆς διέφερε μεταξὺ Δεκεμβρίου 1965 καὶ τῆς ἡμερομηνίας διενεργείας τῆς ἀπογραφῆς 1971, ἐδηλοῦτο ὁ δῆμος ἢ ἡ κοινότης ἔνθα διέμενον ἕκαστον ἄτομον κατὰ τὸν Δεκέμβριον 1965. Ἐκ τοῦ λόγου οὗτο, ὡς περίοδος ἀναφορᾶς τοῦ ἐν προκειμένῳ ἐρωτήματος ἐτέθη ὁ Δεκέμβριος 1965, προφανῶς τυγχάνει ὅτι δι' ὅλα τὰ ἄτομα, τὰ γεννηθέντα μετὰ τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1966, δὲν ἐλήφθησαν σχετικαὶ πληροφoρiαι.

1.3 Κατὰ συνέπειαν, τὰ δεδομένα ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως ἀφοροῦν εἰς τὰ μέλη τῶν νοικοκυριῶν ἡλικίας 5 ἐτῶν καὶ ἄνω περίπου, τῶν ὁποίων ἢ συνήθως διαμονῆς διέφερε μεταξὺ 1965 καὶ 1971 εἰς ἐπίπεδον δῆμον ἢ κοινότητος. Κατ' ἐξαιρέσειν, οἱ μετακινήθεντες μεταξὺ τῶν δῆμων καὶ κοινοτήτων τῶν ἀπαρτιζόντων τὰ πολεοδομικὰ συγκροτήματα Πρωτεύουσος, Θεσσαλονίκης καὶ Πατρῶν, δὲν ἐθεωρήθησαν ὅτι ἠλλάξαν τόπον διαμονῆς.²

Ἡ συγκρισιμότης μετὰ τῆς ἀπογραφῆς πληθυσμοῦ 1961

1.4 Παρόμοιαι πληροφoρiαι, ληφθεῖσαι καὶ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν πληθυσμοῦ 1961, ἀφοροῦν εἰς τὴν διερεύνησιν τῶν ὀφισταμένων διαφορῶν μεταξὺ τόπου μονίμου διαμονῆς (δῆμου ἢ κοινότητος) κατὰ τὴν ἡμερομηνίαν διενεργείας τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἐκείνης κατὰ τὸν Δεκέμβριον 1955 τῶν μονίμων μελῶν τῶν νοικοκυριῶν. Οὕτως, ἐξηρῆθησαν ἐκ τῆς ὡς ἄνω ταξινομήσεως οἱ προσωρινῶς φιλοξενούμενοι εἰς ἕκαστον νοικοκυριό, οἵτινες εἶχον γεννηθῆ πρὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1956. Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς (ὄλων τῶν ἡλικιῶν) τῆς ἐν λόγω κατηγορίας ἀνέρχεται εἰς 239.000 ἄτομα, ἐξ ὧν 117.000 ἄρρενες καὶ 122.000 θήλειαι.

1.5 Τοιοῦτον πρόβλημα δὲν ἀντιμετωπίσθη κατὰ τὴν ἀπογραφὴν 1971, ἐκ τοῦ λόγου ὅτι ἢ ἐν προκειμένῳ ταξινομήσις ἐγένετο βάσει τοῦ τόπου τῆς συνήθους διαμονῆς τῶν ἀπογραφέντων, ὅστις, εἰς τινὰς περιπτώσεις, διέφερε τοῦ τόπου ἔνθα οὗτοι ἀπεγράφησαν. Ἡ ἐπίτευξις τῆς ἐν λόγω ταξινομήσεως κατέστη δυνατὴ, ἐκ τῆς ἐπεξεργασίας τῶν ἀπαντήσεων

1. Δὲν ἐζητήθησαν σχετικαὶ πληροφoρiαι διὰ τοὺς ἀπογραφέντας εἰς συλλογικὰς συμβιώσεις (νοσοκομεία, οἰκοτροφεία, στρατώναι, κλπ.).

2. Παρεπιπτόντως θεωρεῖται σκόπιμον νὰ σημειωθῆ, ὅτι κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1971 ἐλήφθησαν, ὡσαύτως, πληροφoρiαι καὶ περὶ τῶν ἀτόμων ἐκείνων, ἅτινα κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1965 διέμενον μονίμως εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Τὰ ἐκ τῆς ἐπεξεργασίας τῶν ἐν λόγω στοιχείων προκινῶντα δεδομένα, ἐμπίπτουσι εἰς τὸ πλαίσιον τῆς ἐξωτερικῆς μεταναστεύσεως, βὰ ἀφοροῦν, κατὰ μέγα μέρος τοῦλάχιστον, εἰς Ἑλληνας ὑπῆκοους, οἵτινες ἐπαλινδύστησαν ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου 1965 μέχρι τοῦ Μαρτίου 1971, ὅτε διενεργήθη ἡ ἀπογραφὴ πληθυσμοῦ. Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐν λόγω περιπτώσεων ἀνέρχεται εἰς 130.000 ἄτομα.

εἰς ἐρώτημα τεθὲν διὰ πρώτην φοράν, ὅπερ ἀφεώρα εἰς τὸν τόπον τῆς συνήθους διαμονῆς τῶν ἀπογραφέντων μονίμων ἢ μὴ μελῶν τῶν νοικοκυριῶν.

1.6 Ὑπὸ τὴν παραδοχὴν, ὅτι τὸ φαινόμενον τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως ἐπέδρασεν, ἐν πολλοῖς, κατὰ τὴν ἰδίαν ἀναλογίαν καὶ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν φιλοξενουμένων εἰς τὰ νοικοκυριά, οἵτινες εἶχον γεννηθῆ πρὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1956, ἀγόμεθα εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ ποσοστιαῖοι ὑπολογισμοὶ τῶν ἐπὶ μέρους χαρακτηριστικῶν τῶν μεταναστῶν τῆς ἀπογραφῆς πληθυσμοῦ 1961, ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀντίστοιχα μεγέθη τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῶν μονίμων μελῶν τῶν νοικοκυριῶν, δὲν ἀφίστανται σημαντικῶς ἐκείνων, οἵτινες θὰ προέκυπτον εἰς περιπτώσιν μὴ ἐξαιρέσεως τῶν φιλοξενουμένων. Τοῦτου ἕνεκα, τὰ εἰς τὴν παρούσαν ἀνάλυσιν παρατιθέμενα στοιχεία ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως, ὡς ταῦτα προέκυψαν κατὰ τὴν ἀπογραφὴν πληθυσμοῦ 1961, δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶν ὡς συγκρίσιμα πρὸς τὰ ἀντίστοιχα τῆς ἀπογραφῆς 1971, ἐφ' ὅσον ἀφοροῦν εἰς σχετικὰ μεγέθη (ποσοστὰ καὶ ἀναλογία) καὶ οὐχί [εἰς ἀπόλυτα τοιαῦτα.

1.7 Πέραν τούτων, θεωρεῖται σκόπιμον νὰ σημειωθῆ, ὅτι τὰ δεδομένα ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως τῶν ἀπογραφῶν πληθυσμοῦ 1961 καὶ 1971 προέκυψαν ἐκ τῆς ἐπεξεργασίας δειγματος ἐρωτηματολογίων μεγέθους 2% καὶ 5% ἀντιστοίχως. Κατὰ συνέπειαν, αἱ προκινῶσαι ἐκτιμήσεις τῆς ἀπογραφῆς 1971, ὡς βασιζόμενα ἐπὶ εὐρύτερου δειγματος τῶν ἀντιστοιχῶν τοιοῦτων τῆς ἀπογραφῆς 1961, ἐπηρεάζονται ὀλιγότερον ἀπὸ τὸ ἀποκαλούμενον «σφάλμα δειγματοληψίας».³

Βασικαὶ ἐκτιμήσεις

1.8 Ἐπὶ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ἀνερχομένου εἰς 8.769.000 ἄτομα, τὰ 8.454.000, ἦτοι ποσοστὸν 96,4%, ἀπεγράφησαν εἰς 2.556.000 νοικοκυριά, ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπον 3,6% εἰς συλλογικὰς συμβιώσεις. Εἰδικότερον, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ δεδομένα ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως, ταῦτα προέκυψαν ἐκ πληροφoρiῶν ληφθεισῶν ἀπὸ 7.715.000 ἄτομα-μέλη νοικοκυριῶν, καλύπτοντα ποσοστὸν 91,3% τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῆς κατηγορίας ταύτης. Προφανῶς, τὸ ἀπομείνον ποσοστὸν ἐξ 8,7%, ἦτοι 740.000 περίπου ἄτομα, ἀφορᾷ εἰς γεννηθέντας μετὰ

3. Διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν «τυπικῶν σφαλμάτων», ἐκφραζομένων εἰς ποσοστὰ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν (‰) τῶν σχετικῶν ἐκτιμήσεων, παραπέμπομεν εἰς τὰς κατωτέρω ἐκδόσεις τῆς ΕΣΥΕ: α. Ἐπιτελεῖσματα τῆς Ἀπογραφῆς Πληθυσμοῦ-Κατοικιῶν τῆς 19ης Μαρτίου 1961, Δειγματοληπτικὴ Ἐπεξεργασία, Τεύχος V, Ἐσωτερικὴ Μετανάστευσις, Ἀθῆναι, 1963, σελ. 7.

β. Ἐπιτελεῖσματα Ἀπογραφῆς Πληθυσμοῦ-Κατοικιῶν τῆς 14ης Μαρτίου 1971 (δειγματοληπτικὴ ἐπεξεργασία), Τόμος I, Ἀθῆναι, 1973, σελ. XI.

τὴν Ἰην Ἰανουαρίου 1966, διὰ τοὺς ὁποίους, ὡς προελέχθη, δὲν ἐξηγήθησαν σχετικαὶ πληροφορία.

1.9 Ὁ συμφῶνος πρὸς τὰς ἐκτεθείσας ἐννοίας καὶ ἀρχὰς ταξινομήσεως συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐντὸς τῆς χώρας μετακινήθεντων (μεταναστῶν), ἀνερχόμενος εἰς 765.000 περίπου ἄτομα ἐξ ἀμοτέρων τῶν φύλων, καλύπτει ποσοστὸν 10% περίπου τῶν μελῶν τῶν νοικοκυριῶν. Ἐκ τῆς κατὰ φύλον συνθέσεως τῶν μεταναστῶν προκύπτει, ὅτι οἱ 371.000 περίπου ἄρρενες καὶ αἱ 394.000 θήλειες καλύπτουν, ἀντιστοίχως, ποσοστὸν 48,5% καὶ 51,5% τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τούτων. Ἐν τούτοις, ἐκ τῆς συγκρίσεως τῆς κατὰ φύλον ποσοστιαίας συμμετοχῆς τῶν μεταναστῶν, ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀντίστοιχον συνολικὸν πληθυσμὸν τῶν νοικοκυριῶν, δὲν διαφαίνονται οὐσιώδεις διαφοραὶ μεταξύ ἄρρένων καὶ θηλέων. Πράγματι, τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων τιοῦτον ποσοστὸν δὲν ἀφίσταται σημαντικῶς, τόσον εἰς τὸ σύνολον τῆς χώρας ὅσον καὶ κατὰ περιοχάς, τῶν κατὰ περίπτωσιν ἐπὶ μέρους ποσοστιαίων συμμετοχῶν τῶν ἄρρένων καὶ θηλέων κεχωρισμένως.

ΠΙΝΑΞ 1. Ἀναλογία(%) τῶν μεταναστῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀντίστοιχον συνολικὸν πληθυσμὸν τῶν νοικοκυριῶν ἡλικίας 5 ἔτων καὶ ἄνω

Περιοχαὶ διαμο- νῆς κατὰ τὴν ἀπογραφὴν	Ἀπογραφή 1971		Ἀπογραφή 1961
	Σύνολον με- λῶν νοικο- κυριῶν (000)	Ἐξ ὄν: Μετανάσται (%)	
1971			(%)
Σύνολον Ἑλλάδος	7.715,1	9,9	9,1
Ἄρρενες	3.705,9	10,0	9,3
Θήλειες	4.009,2	9,8	8,9
Ἀμφοτέρων τῶν φύλων			
Περιφ. Πρωτευού- σης	2.233,2	11,5	13,9
Πολ. Συγκρ. Θεσ/κης	487,4	17,4	14,9
Πολ. Συγκρ. Πατρῶν	104,9	12,1	11,3
Λοιπαὶ ἀστ. περιο- χαὶ	1.226,5	13,7	12,6
Ἡμιστ. περιοχαὶ	891,7	11,0	8,3
Ἀγροτικ. περιοχαὶ	2.771,5	5,2	5,1

1.10 Ὡς προκύπτει ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ Πίνακος 1, εἰς τὰς ἀστικές περιοχάς, αἵτινες περιλαμβάνουν δήμους μὲ πληθυσμὸν 10.000 κατοίκων καὶ ἄνω, αἱ ἀναλογίαι τῶν μεταναστῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀντίστοιχον συνολικὸν πληθυσμὸν τῶν νοικοκυριῶν κυμαίνονται μεταξύ 11,5% εἰς τὴν Περιφέρειαν Πρωτευούσης καὶ πλέον τοῦ 17% εἰς τὸ Πολεοδομικὸν Συγκρότημα Θεσσαλονίκης. Ἀκολουθοῦν αἱ ἡμιστικάκιαι περιοχαὶ, ἦτοι οἱ δήμοι καὶ αἱ κοινότητες μὲ πληθυσμὸν 2.000 - 9.999 κατοίκων, ἔνθα

ἡ ἀναλογία μεταναστῶν ἀνέρχεται εἰς 11% καί, τέλος, αἱ ἀγροτικαὶ περιοχαὶ, αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦν εἰς κοινότητα κάτω τῶν 2.000 κατοίκων, μὲ ποσοστιαία ἀναλογία μολὶς ὑπερβαίνουσα τὸ 5% τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν νοικοκυριῶν.

1.11 Ἀπὸ τὰ παρατιθέμενα εἰς τὸν ἴδιον Πίνακα συγκριτικὰ στοιχεῖα τῆς ἀπογραφῆς πληθυσμοῦ 1961, προκύπτει ἀξίσησις τῆς ποσοστιαίας συμμετοχῆς τῶν μεταναστῶν εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν μελῶν τῶν νοικοκυριῶν, ἐπὶ ἐπιπέδῳ δλοκλήρου τῆς χώρας, ἥτις ἀνήλθεν ἀπὸ 9% τὸ 1961 εἰς 10% τὸ 1971. Ἐξαιρέσει τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν, ἔνθα τὸ ποσοστὸν τῶν μεταναστῶν κατὰ τὰ δεδομένα τῶν ἀπογραφῶν 1961 καὶ 1971 παρέμεινε σχεδὸν ἀμετάβλητον (5%), εἰς ὄλας τὰς ἄλλας περιοχὰς ἐμφανίζονται διαφοροποιήσεις. Οὕτως, εἰς τὴν Περιφέρειαν Πρωτευούσης, τὸ ἐν λόγῳ ποσοστὸν περιορίσθη ἀπὸ 14% περίπου τὸ 1961 εἰς 11,5%. Ἀντιθέτως, εἰς ὄλας τὰς ἄλλας ἀστικές περιοχὰς, ἰδιαίτερος δὲ εἰς τὸ Πολεοδομικὸν Συγκρότημα Θεσσαλονίκης, ἐμφανίζεται ἀξίσησις ποσοστιαία ἀξίσησις. Ἀξίσησις, τέλος, ἐσημειώθη καὶ εἰς τὰς ἡμιστικάκιαι περιοχὰς, τῶν ὁποίων τὸ ποσοστὸν συμμετοχῆς τῶν μεταναστῶν ἀνήλθεν ἀπὸ 8% τὸ 1961 εἰς 11% τὸ 1971.

1.12 Ἡ κατανομή τῶν 765.000 περίπου μεταναστῶν εἰς τὰς ἐπι μέρους περιοχὰς προκύπτει ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ Πίνακος 2. Οὕτω, τὸ ἐν τρίτον τῶν δηλωσάντων διαφορετικὸν τόπον συνήθους διαμονῆς μετὰξ Δεκεμβρίου 1965 καὶ Μαρτίου 1971, ὅτε διενηργήθη ἡ ἀπογραφή, ἀπεγράφησαν εἰς τὴν Περιφέρειαν Πρωτευούσης, 11% εἰς τὸ Πολεοδομικὸν Συγκρότημα Θεσσαλονίκης, ὀλιγώτερον τοῦ 2% εἰς τὸ Συγκρότημα Πατρῶν, 22% εἰς τὰς λοιπὰς ἀστικές περιοχὰς, 13% εἰς τὰς ἡμιστικάκιαι περιοχὰς καί, τέλος, 19% εἰς τὰς ἀγροτικάκιαι περιοχὰς. Ἐν συνόψει, δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι τὰ δύο τρίτα τῶν μετακινήθεντων ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς ἀστικές περιοχὰς, ἐξ ὧν, πάλιν, τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἀπερροφήθη ἀπὸ τὴν Περιφέρειαν Πρωτευούσης.

ΠΙΝΑΞ 2. Ποσοστιαία (%) κατανομή τῶν μεταναστῶν κατὰ περιοχὰς

Περιοχαὶ διαμο- νῆς κατὰ τὰς ἀπογραφὰς 1961 καὶ 1971	Διαμένοντες εἰς ἄλλον τόπον κατὰ τὸν Δεκέμβριον:	
	1965 (Ἀπογραφή 1971)	1955 (Ἀπογρ. 1961)
Σύνολον Ἑλλάδος	100,0	100,0
Περιφ. Πρωτευούσης	33,5	33,9
Πολεοδ. Συγκρότ. Θεσ/κης	11,1	7,3
Πολεοδ. Συγκρότ. Πατρῶν	1,7	1,5
Λοιπαὶ ἀστ. περιοχαὶ	22,0	20,7
Ἡμιστικάκιαι περιοχαὶ	12,8	11,8
Ἀγροτικάκιαι περιοχαὶ	18,9	24,8

1.13 Ἐκ τῶν παρατιθεμένων εἰς τὸν ἴδιον Πίνακα συγκριτικῶν στοιχείων τῆς ἀπογραφῆς πληθυσμοῦ 1961, διαφαίνεται, ὅτι ἐκ τῶν ἀστικῶν περιοχῶν μόνον εἰς τὸ Πολεοδομικὸν Συγκρότημα Θεσσαλονίκης ἐμφανίζεται σημαντικὴ αὐξήσις τῆς ποσοστιαίας εἰσροῆς τῶν μεταναστῶν, οἱ ὅποιοι ἀπὸ 7% περίπου τὸ 1961 ἀνῆλθον εἰς 11% τὸ 1971 ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετακινήθεντων εἰς ὁλόκληρον τὴν χώραν. Εἰς τὰς ἡμιαστικὰς περιοχὰς ἐμφανίζεται ἐλαφρὰ ποσοστιαία αὐξήσις τῆς συμμετοχῆς, ἐνῶ, ἀντιθέτως, εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιοχὰς τὸ ἐν λόγῳ ποσοστὸν τῶν μεταναστῶν περιορίζεται μεταξύ 1961 καὶ 1971 ἀπὸ 25% περίπου εἰς 19%, ἀντιστοίχως.

Π: τὸ ἰσοζύγιον τῆς ἔσωτερικῆς μεταναστεύσεως

Γενικά

2.1 Ἡ στατιστικὴ μέτρησις τῆς ἔσωτερικῆς μεταναστεύσεως εἰς τινα περιοχὴν ἐμφανίζεται ὑπὸ μορφήν εἰσροῶν καὶ ἐκροῶν τῶν μετακινουμένων ἀτόμων. Ἐκ τῆς συγκρίσεως, ὅθεν, τῶν δύο τούτων μεγεθῶν ἐν δεδομένη στιγμῇ, προκύπτει τὸ δυνάμενον νὰ ἀποκληθῇ ἰσοζύγιον τῆς μεταναστευτικῆς κινήσεως, τὸ ὅποιον εἰς περιπτώσιν μεγαλυτέρας εἰσροῶν τυγχάνει ἐνεργητικόν, ἐνῶ εἰς τὴν ἀντίθετον τοιαύτην χαρακτηρίζεται ὡς παθητικόν.

2.2 Αἱ ἀναλογίαι τῶν ἀναχωρησάντων ἐκ τινος περιοχῆς, τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς αὐτήν, ὡς καὶ τὸ τελικὸν θετικὸν ἢ ἀρνητικὸν ἀποτέλεσμα, ὑπελογίσθησαν βάσει τοῦ κατὰ περίπτωσιν ἀντιστοίχου πληθυσμοῦ τῶν μελῶν τῶν νοικοκυριῶν ἡλικίας 5 ἐτῶν καὶ ἄνω περίπου, ἧτοι τῶν γεννηθέντων πρὸ τοῦ ἔτους 1966, διὰ τοὺς ὁποίους, ὡς ἐλέγχθη, ἐζητήθησαν σχετικαὶ πληροφορίαι. Ἐλλείπει στοι-

χείων περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῶν νοικοκυριῶν ἀπὸ τῆς προαναφερθείσης ἡλικίας καὶ ἄνω, κατὰ γεωγραφικὸν διαμερίσματος καὶ νομοῦ, ταῦτα προέκυψαν μετὰ τὴν κατ' ἐκτίμησιν ἀφαίρεσιν ἐκ τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῶν νοικοκυριῶν ἐκάστου γεωγραφικοῦ διαμερίσματος καὶ νομοῦ, τοῦ ἀντιστοίχου ἀριθμοῦ τῶν γεννηθέντων μετὰ τὸ 1965. Τέλος, τὰ διαλαμβανόμενα εἰς τοὺς Πίνακες 3 καὶ 4 στοιχεῖα τῆς ἀπογραφῆς πληθυσμοῦ 1961, ἐκφράζουσι τὸ τελικὸν κατὰ περίπτωσιν ἀποτέλεσμα, θετικὸν ἢ ἀρνητικόν, τῆς σμειωθείσης, κατὰ τὴν περίοδον μεταξὺ Δεκεμβρίου 1955 καὶ Μαρτίου 1961, μεταναστευτικῆς κινήσεως τῶν μονίμων μελῶν τῶν νοικοκυριῶν ἡλικίας 5 ἐτῶν καὶ ἄνω περίπου (γεννηθέντες πρὸ τοῦ 1956).

Τὸ ἰσοζύγιον κατὰ περιοχὰς

2.3 Ἐκ τῶν 4.052.000 περίπου ἀτόμων-μελῶν νοικοκυριῶν, τῶν ἀστικῶν περιοχῶν τῆς χώρας, τὰ ὅποια εἶχον γεννηθῆ πρὸ τοῦ 1966, 258.000 περίπου, ἧτοι ποσοστὸν 6,4%, εἶχον μεταναστεύσει, ἐνῶ 522.000 εἶχον ἐγκατασταθῆ εἰς αὐτὰς κατὰ τὴν πενταετίαν 1966-1971. Οὕτω, τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα τῆς μεταναστευτικῆς κινήσεως ἐμφανίζεται μὲ λίαν ὑψηλὸν ἐνεργητικόν, ἀνερχόμενον εἰς 264.000 περίπου άτομα, ἀντιστοιχοῦντα εἰς 6,5% ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν νοικοκυριῶν. Δοθέντος ὅτι τὰ ἐν λόγῳ δεδομένα τῆς ἀπογραφῆς ἀναφέρονται εἰς πενταετὴν περίοδον (1966-1971), εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ ἔσωτερικὴ μετανάστευσις συντελεῖ εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν νοικοκυριῶν τῶν ἀστικῶν περιοχῶν κατὰ ποσοστὸν πλεόν τοῦ 1% ἐτησίως, χωρὶς νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ ἔμμεσος ἐπίδρασις ταύτης, ὀφειλομένη εἰς τὴν τεκνονομίαν τῶν μεταναστῶν μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν.

2.4 Εἰδικότερον, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Περιφέ-

ΠΙΝΑΞ 3 Διακινήσις πληθυσμοῦ 5 ἐτῶν καὶ ἄνω¹ (μεταναστῶν) κατὰ περιοχὰς Ἀπογραφῆ 1971

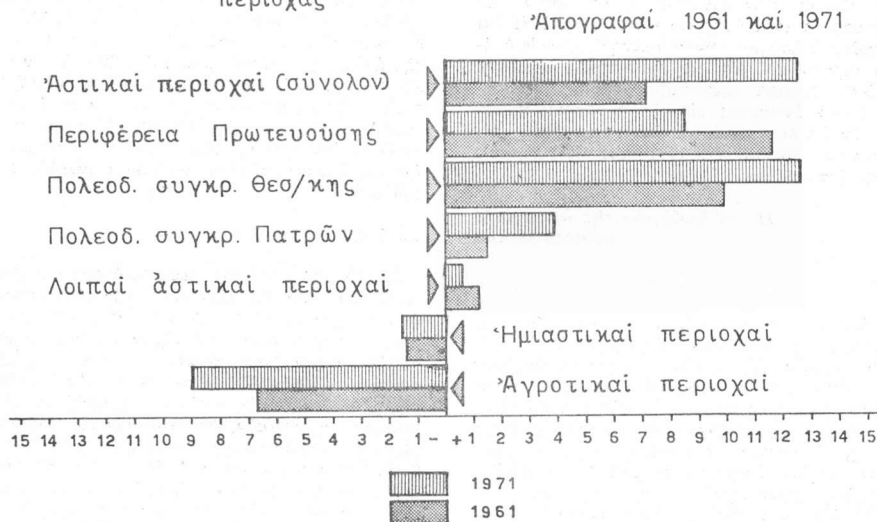
Περιοχαί	Συνολικὸς πληθυσμὸς νοικοκυριῶν 5 ἐτῶν καὶ ἄνω (000)	Ἀναχωρήσαντες		Ἐγκατασταθέντες		Καθαρὰ αὐξήσις(+) ἢ μείωσις(—) κατὰ τὰς ἀπογραφάς:		
		(000)	%	(000)	%	1971		1961 ^α
						(000)	%	%
Ἀστικαὶ περιοχαί	4052,0	258,2	6,4	521,9	18,9	+ 263,7	+ 6,5	+ 7,1
Ἐξ ὧν:								
Περιφ. Πρωτεύουσῆς	2.233,2	65,2	3,0	256,1	11,5	+ 190,9	+ 8,5	+ 11,3
Πολεοδ. Συγκρ. Θεσ/κης	487,4	23,6	4,8	85,0	17,4	+ 61,4	+ 12,6	+ 9,9
Πολεοδ. Συγκρ. Πατρῶν	104,9	8,6	8,2	12,7	12,1	+ 4,1	+ 3,9	+ 1,5
Λοιπαὶ ἀστικαὶ περιοχαί	1.226,5	160,8	13,1	168,1	13,7	+ 7,3	+ 0,6	+ 1,2
Ἡμιαστικαὶ περιοχαί	891,7	113,4	12,7	98,3	11,0	— 15,1	— 1,7	— 1,4
Ἀγροτικαὶ περιοχαί	2.771,5	392,8	14,2	144,3	5,2	— 248,5	— 9,0	— 6,7

1. Γεννηθέντες πρὸ τοῦ 1966.

2. Ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀντίστοιχον πληθυσμὸν τῶν νοικοκυριῶν.

3. Διαφορὰ μεταξύ ἀναχωρησάντων καὶ ἐγκατασταθέντων κατὰ τὴν περίοδον Δεκεμβρίου 1955 μέχρι τοῦ Μαρτίου 1961.

Σ Χ Η Μ Α 1: Καθαρά ποσοστιαία (%) μεταβολή τῆς μεταναστευτικῆς κινήσεως ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀντίστοιχον πληθυσμὸν τῶν νοικοκυριῶν κατὰ περιοχάς

ριαν Πρωτευούσης, τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα τῆς μεταναστευτικῆς κινήσεως ἐμφανίζει συμμετοχὴν εἰς τὸν πληθυσμὸν τῶν νοικοκυριῶν κατὰ 8,5%. Ἰδιαιτέρως ὑψηλὸν ποσοστὸν ἐσημειώθη εἰς τὸ Πολεοδομικὸν Συγκρότημα Θεσσαλονίκης, μετὰ ταύτην συμμετοχὴν, ἐγγίζουσιν τὸ 13%, ἐνῶ αἱ Πάτραι ἐσημείωσαν καθαρὸν ἐνεργητικὸν πλεόν τοῦ 4%. Ἀξίον ἰδιαίτερας μνείας τυγχάνει τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὰς λοιπὰς ἀστικὰς περιοχάς, ἀντεσταθμίσθησαν σχεδὸν οἱ ἀριθμοὶ τῶν ἀναχωρησάντων καὶ ἐγκατασταθέντων, μετὰ ἀποτέλεσμα τὸ ἐνεργητικὸν ὑπόλοιπον νὰ ἀνέρχεται μόλις εἰς 7.000 ἄτομα, καλύπτοντα ὀλιγώτερον τοῦ 1% τοῦ ἀντιστοίχου πληθυσμοῦ τῶν νοικοκυριῶν.

2.5 Οἱ 113.000 περίπου ἀναχωρήσαντες ἐκ τῶν ἡμιστικῶν περιοχῶν καὶ οἱ 98.000 ἐγκατασταθέντες εἰς αὐτὰς ἀποδίδουν τελικὸν παθητικὸν ἀποτέλεσμα ἐκ 15.000 περίπου ἀτόμων, τὰ ὁποῖα κατ' ἀναλογία κείνται κάτω τοῦ 2% τοῦ ἀντιστοίχου πληθυσμοῦ τῶν νοικοκυριῶν. Ἡ μεγαλύτερα ἐκροή μεταναστῶν ἐσημειώθη ἐκ τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν, μετὰ 393.000 περίπου ἀναχωρήσαντας, ἔναντι 144.000 ἐγκατασταθέντων. Οὕτως, ἡ τελικὴ διαφορά, ἐγγί-

ζουσα τοὺς 250.000 μετανάστας, καλύπτει ποσοστὸν 9% τοῦ πληθυσμοῦ τῶν νοικοκυριῶν τῶν ἐν λόγω περιοχῶν.

2.6 Ἐκ τῶν παρατιθεμένων εἰς τὸν Πίνακα 3 συγκριτικῶν στοιχείων τῆς ἀπογραφῆς πληθυσμοῦ 1961, προκύπτει σταθερά, ἐν πολλοῖς, διαχρονικὴ ἐξέλιξις τῆς ἀναλογίας τῶν μεταναστῶν, οἱ ὅποιοι ἐγκαθίστανται εἰς τὰς ἀστικὰς περιοχάς, λαμβανομένης ἐνιαίως, ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀντίστοιχον πληθυσμὸν τῶν νοικοκυριῶν. Ἐν τούτοις, ἐκ τῶν σημειωθεῖσάν διαφοροποιήσεων μεταξὺ τῶν ἐπὶ μέρους τμημάτων τῶν ἐν λόγω περιοχῶν, προκύπτει αὔξησις τῆς ποσοστιαίας συμμετοχῆς τῶν μεταναστῶν εἰς τὸν πληθυσμὸν τῶν νοικοκυριῶν τῶν πολεοδομικῶν συγκροτημάτων Θεσσαλονίκης καὶ Πατρῶν καὶ μείωσις εἰς τὴν Περιφέρειαν Πρωτευούσης καὶ τὰς λοιπὰς ἀστικὰς περιοχάς.

2.7 Ἐξ ἄλλου, ἐκ τῶν περιοχῶν μετὰ ἀρνητικὸν ἀποτέλεσμα, εἰς τὰς ἡμιστικὰς παρατηρεῖται σταθερὰ διαχρονικὴ ἐπίδρασις τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν νοικοκυριῶν, κυμαινόμενη περίξ τοῦ 1,5%, ἀνὰ πενταετίαν. Ἀντιθέτως, ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς ἀρνητικῆς ἐπίδρασεως τῆς μετα-

ΠΙΝΑΞ 4. Αναχωρήσαντες (ἀπό) και εγκατασταθέντες (εις) έκαστον γεωγραφικόν διαμέρισμα, ὡς και καθαρά ἀντίστοιχος μεταβολή τῆς διακινήσεως τῶν μεταναστῶν

Γεωγραφικόν διαμέρισμα	Συνολικός πληθυσμός νοικοκυριῶν 5 ἐτῶν καὶ ἀνω (000) ¹	Ἀπογραφή 1971				Καθαρά μείωσις (—) κατὰ τὰς ἀπογραφάς:			Σειρά ἀπὸ τῆς μεγαλύτερας πρὸς τὴν μικροτέραν μείωσιν	
		Ἀναχωρήσαντες (000)	% ²	Ἐγκατασταθέντες (000)	% ²	1971		1961 ³	1971	1961
						(000)	% ²	% ²		
Στερεὰ Ἑλλάς και Εὐβοία (ἐξαιρέσει τῆς Περ. Πρωτ/σης)	875,6	116,4	13,3	89,1	10,2	— 27,4	— 3,1	— 2,2	8	6
Πελοπόννησος	872,9	119,7	13,7	73,3	8,4	— 46,3	— 5,3	— 5,5	5	4
Ἴονιοι Νῆσοι	165,9	22,0	13,3	12,2	7,4	— 9,8	— 5,9	— 6,8	2	1
Ἠπειρος	270,2	47,0	17,4	26,8	9,9	— 20,2	— 7,5	— 5,8	1	2
Θεσσαλία	590,7	80,9	13,7	52,1	8,8	— 28,7	— 4,9	— 2,1	6	7
Μακεδονία	1.640,0	176,6	10,8	173,0	10,5	— 3,7	— 0,3	— 0,3	9	8
Θράκη	288,8	33,7	11,7	17,4	6,0	— 16,3	— 5,7	— 0,2	3	9
Νῆσοι Αἰγαίου	375,8	45,2	12,0	25,2	6,7	— 20,2	— 5,4	— 5,7	4	3
Κρήτη	402,0	57,8	14,4	39,2	9,8	— 18,6	— 4,6	— 3,8	7	5

1. Γεννηθέντες πρὸ τοῦ 1966. Τὰ μεγέθη τῆς ἰδίας στήλης προέκυψαν μετὰ τὴν κατ' ἐκτίμησιν ἀφαίρεσιν ἐκ τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῶν νοικοκυριῶν, τοῦ κατὰ περίπτωσιν ἀριθμοῦ τῶν γεννηθέντων μετὰ τὸ 1965.

2. Ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀντίστοιχον πληθυσμὸν τῶν νοικοκυριῶν.

3. Διαφορὰ μετὰξὺ ἀναχωρησάντων καὶ εγκατασταθέντων κατὰ τὴν περίοδον Δεκεμβρίου 1955 μέχρι τοῦ Μαρτίου 1961.

ναστευτικῆς κινήσεως ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν νοικοκυριῶν τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν, ἀπὸ 6,7% κατὰ τὴν πενταετίαν 1956-1961 εἰς 9% κατὰ τὴν τοιαύτην 1966-1971, διαφαινόσασιν αἱ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως εἰς τὴν πληθυσμιακὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐν λόγῳ περιοχῶν.

Ἡ ἐπίδρασις κατὰ γεωγραφικόν διαμέρισμα καὶ νομόν

2.8 Τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα ἐκ τῆς διακινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἐξ ὄλων τῶν γεωγραφικῶν διαμερισμάτων τῆς χώρας, διὰ περιοχὰς κειμένας ἐκτὸς τῶν ὄριων ἐκάστου ἐξ αὐτῶν, ἀπέβη ἀρνητικὸν δι' ὅλας τὰς περιπτώσεις, ἤτοι μὲ μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἀναχωρήσεων ἀπὸ τὰς ἀφίξεις πρὸς μόνον ἐγκατάστασιν.¹ Ἡ ἀναλογία τῆς ἐν προκειμένῳ μείωσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν νοικοκυριῶν εἰς έκαστον γεωγραφικόν διαμέρισμα κυμαίνεται μετὰξὺ μεγίστης τιμῆς ἀνερχομένης εἰς 7,5%, ἥτις ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν Ἠπειρον καὶ ἐλαχίστης τοιαύτης ἐκ 0,3% τῆς Μακεδονίας.

2.9 Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν προαναφερθέντων στοιχείων πρὸς τὰ ἀντίστοιχα τοιαῦτα τῆς ἀπογραφῆς πληθυσμοῦ 1961, ἐπισημαίνονται λίαν ἀξιόλογοι διαπιστώσεις. Συγκεκριμένως, ἡ Ἠπειρος καὶ αἱ Ἴονιοι Νῆσοι διατηροῦν τὰς δύο πρώτας θέσεις

ἐξ ἀπόψεως ποσοστιαίων ἀπωλειῶν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν συνεπειᾶ τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως. Ἀξία, ὡσαύτως, ἰδιαιτέρας μνείας τυγχάνει ἡ περίπτωσις τοῦ διαμερισματος τῆς Θράκης, τοῦ ὁποῖου ἀπὸ μηδμιῶν ποσοτῶν καθαρὰς μείωσεως, κατὰ τὰ δεδομένα τῆς ἀπογραφῆς 1961 (0,2%) καὶ με τελευταίαν θέσιν (9ην) εἰς τὴν ἀντίστοιχον κατάταξιν, ἐνεφάνισεν κατὰ τὴν ἀπογραφήν τοῦ 1971 μεγάλας ἀπωλείας, ἐγγιζούσας εἰς ποσοστὸν τὸ 6% τοῦ ἀντιστοίχου πληθυσμοῦ τῶν νοικοκυριῶν. Ἀποτέλεσμα τοῦτου ὑπῆρξεν ἡ κατάταξις τοῦ ἐν λόγῳ γεωγραφικοῦ διαμερισματος εἰς τὴν τρίτην θέσιν ἐξ ἀπόψεως καθαρὰς μείωσεως συνεπειᾶ τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως μετὰξὺ ὄλων τῶν γεωγραφικῶν διαμερισμάτων τῆς χώρας.

2.10 Ὅμοια ἐπίδρασιν ἔσχεν ἡ ἐσωτερικὴ μετανάστευσις κατὰ τὴν περίοδον 1966-1971 εἰς ἐπίπεδον νομοῦ, προκύπτει ἐκ τῶν διαλαμβανόμενων στοιχείων εἰς τὸν Πίνακα 5. Ἐν συνόψει δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ μετανάστευσις κατέλιπεν ἐνεργητικὸν ἀποτέλεσμα μόνον εἰς τὸν Νομόν Θεσσαλονίκης μὲ ποσοστὸν ἐπὶ τοῦ ἀντιστοίχου πληθυσμοῦ τῶν νοικοκυριῶν ἀνερχόμενον εἰς 8,4%, τὸ ὑπόλοιπον τοῦ Νομοῦ Ἀττικῆς, μὲ 6,0%, ὡς καὶ τοὺς Νομοὺς Καστοριάς καὶ Ἠμαθίας μὲ 3,2% καὶ 0,2%, ἀντιστοίχως. Εἰς ὄλους τοὺς λοιποὺς 48 νομοὺς τῆς χώρας, ἡ ἐπίδρασις τῶν ἀπωλειῶν συνεπειᾶ τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως κυμαίνεται μετὰξὺ μεγίστου ποσοστοῦ, ἀνερχομένου εἰς 26,4% καὶ ἐλαχίστου τοιοῦτου ἐκ 0,7%, τὰ ὁποῖα ἐσημειώθησαν εἰς τοὺς Νομοὺς Ἐβρυτανίας καὶ Πειραιῶς (ὑπόλοιπον) ἀντιστοίχως.

1. Διευκρινίζεται ὅτι, ἐκ τοῦ Διαμερισματος τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Εὐβοίας, ἐξαιρεῖται ἡ Περιφέρεια Πρωτευούσης, ἡ ὁποία κατατάσσεται κεχωρισμένως.

Ἐπιθεώρησης Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν, γ' καὶ δ' τρίμηνον 1974

ΠΙΝΑΞ 5 : Ἀναχωρήσαντες (ἀπό) καὶ ἐγκατασταθέντες (εἰς) ἕκαστον νομόν, ὡς καὶ καθαρά ἀντίστοιχος μεταβολὴ τῆς διακινήσεως τῶν μεταναστῶν Ἀπογραφή 1971

Νομοὶ	Ἐκτιμή- σις πλη- θυσιοῦ ¹ (000)	Ἀναχωρήσαντες		Ἐγκατασταθέντες		Καθαρά μεταβολή ±		Σειρά ἐκ τῆς μεγαλύτε- ρας πρὸς τὴν μικρότεραν ποσοστιαίαν μείωσιν	
		(000)	Ἐπὶ τοῖς % τοῦ πληθ. τῶν νοικ. ¹	(000)	Ἐπὶ τοῖς % τοῦ πληθ. τῶν νοικ. ¹	(000)	Ἐπὶ τοῖς % τοῦ πληθ. τῶν νοικ. ¹	ἐντὸς τοῦ γεωγρ. ¹ διαμερίσμ.	εἰς τὸ σύνολον τῶν νομῶν
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
ΛΟΙΠΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ καὶ ΕΥΒΟΙΑ									
Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας	205,9	31,6	15,4	19,3	9,4	- 12,3	- 6,0	3	23
Ἀττικῆς (ὕπολοιπον)	171,3	12,9	7,5	23,1	13,5	+ 10,2	+ 6,0	*	*
Βοιωτίας	101,0	11,9	11,8	9,7	9,6	- 2,2	- 2,2	6	44
Εὐβοίας	149,7	17,4	11,6	12,8	8,5	- 4,6	- 3,1	5	38
Εὐρυτανίας	26,9	9,7	36,1	2,6	9,7	- 7,1	- 26,4	1	1
Πειραιῶς (ὕπολοιπον)	45,4	3,8	8,4	3,5	7,7	- 0,3	- 0,7	7	48
Φθιώτιδος	138,1	21,0	15,2	14,3	10,4	- 6,7	- 4,8	4	31
Φωκίδος	37,4	8,2	22,0	3,8	10,2	- 4,4	- 11,8	2	2
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ									
Ἀργολίδος	77,2	7,7	10,0	5,7	7,4	- 2,0	- 2,6	5	42
Ἀρκαδίας	98,1	17,4	17,7	8,1	8,3	- 9,3	- 9,5	1	5
Ἀχαΐας	211,1	24,1	11,4	21,0	9,9	- 3,1	- 1,5	6	46
Ἠλείας	148,5	24,3	16,4	10,7	7,2	- 13,6	- 9,2	2	7
Κορινθίας	98,1	11,4	11,6	10,1	10,3	- 1,3	- 1,3	7	47
Λακωνίας	86,4	12,0	13,9	7,8	9,0	- 4,2	- 4,9	4	28
Μεσσηνίας	153,5	22,7	14,8	9,9	6,5	- 12,8	- 8,3	3	11
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ									
Ζακύνθου	26,8	2,8	10,5	1,5	5,6	- 1,3	- 4,9	4	29
Κερκύρας	82,3	9,3	11,3	4,9	6,0	- 4,4	- 5,3	3	26
Κεφαλληνίας	34,2	5,8	17,0	3,1	9,1	- 2,7	- 7,9	1	13
Λευκάδος	22,6	4,1	18,1	2,6	11,5	- 1,5	- 6,6	2	17
ΗΠΕΙΡΟΣ									
Ἄρτης	70,1	11,7	16,7	6,0	8,6	- 5,7	- 8,1	2	12
Θεσπρωτίας	35,8	5,0	14,0	2,8	7,8	- 2,2	- 6,2	3	19
Ἰωαννίνων	114,7	24,3	21,2	14,4	12,6	- 9,9	- 8,6	1	10
Πρεβέζης	49,6	6,0	12,1	3,6	7,3	- 2,4	- 4,8	4	30
ΘΕΣΣΑΛΙΑ									
Καρδίτσας	121,1	19,1	15,8	7,3	6,0	- 11,8	- 9,8	1	3
Λαρίσης	205,8	27,0	13,1	21,8	10,6	- 5,2	- 2,5	4	43
Μαγνησίας	145,1	17,9	12,3	12,8	8,8	- 5,1	- 3,5	3	36
Τρικάλων	118,7	16,9	14,2	10,3	8,7	- 6,6	- 5,5	2	25
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ									
Γρεβενῶν	31,5	5,2	16,5	2,9	9,2	- 2,3	- 7,3	4	16
Δράμας	79,4	12,7	16,0	5,7	7,2	- 7,0	- 8,8	2	9
Ἡμαθίας	102,9	9,6	9,3	9,8	9,5	+ 0,2	+ 0,2	*	*
Θεσσαλονίκης	612,5	40,6	6,6	91,7	15,0	+ 51,1	+ 8,4	*	*
Καβάλας	107,0	12,6	11,8	8,0	7,5	- 4,6	- 4,3	7	34
Καστοριάς	39,8	4,8	12,1	6,1	15,3	+ 1,3	+ 3,2	*	*
Κιλκίς	68,6	9,9	14,4	5,4	7,9	- 4,5	- 6,5	6	21
Κοζάνης	118,4	19,0	16,0	10,1	8,5	- 8,9	- 7,5	3	14
Πέλλης	111,6	10,6	9,5	7,2	6,5	- 3,4	- 3,0	10	39
Πιερίας	81,4	9,4	11,5	6,2	7,6	- 3,2	- 3,9	8	35
Σερρών	174,7	27,0	15,5	10,2	5,9	- 16,8	- 9,6	1	4
Φλωρίνης	45,3	5,6	12,4	4,1	9,1	- 1,5	- 3,3	9	37
Χαλκιδικῆς	66,9	9,7	14,5	5,6	8,4	- 4,1	- 6,1	5	20

(συνεχίζεται)

ΠΙΝΑΞ 5: Αναχωρήσαντες (άπό) και έγκατασταθέντες (εις) έκαστον νομόν, ώς και καθαρά αντίστοιχος μεταβολή της διακινήσεως των μεταναστών
*Απογραφή 1971

(συνέχεια)

Νομοί	'Εκτιμήσις πληθυσμού νοικοκ. ¹ (000)	'Αναχωρήσαντες		'Εγκατασταθέντες		Καθαρά μεταβολή ±		Σειρά έκ της μεγαλύτερας προς την μικροτέραν ποσοστιαίαν μείωσιν	
		(000)	'Επί τοίς % του πληθ. των νοικ. ¹	(000)	'Επί τοίς % του πληθ. των νοικοκ. ¹	(000)	'Επί τοίς % του πληθ. των νοικοκ. ¹	έντός του γεωγρ. διαμερίσμ.	εις τὸ σύνολον των νομών
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
ΘΡΑΚΗ									
*Έβρου	120,1	16,9	14,1	8,2	6,8	—	8,7	—	15
Ξάνθης	72,6	8,4	11,6	3,6	5,0	—	4,8	—	18
Ροδόπης	96,1	8,4	8,7	5,6	5,8	—	2,8	—	41
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ									
Δωδεκανήσου	104,3	8,3	8,0	6,5	6,3	—	1,8	—	45
Κυκλάδων	79,0	12,4	15,7	4,9	6,2	—	7,5	—	6
Λέσβου	103,4	12,8	12,4	6,6	6,4	—	6,2	—	22
Σάμου	37,6	5,4	14,4	3,2	8,5	—	2,2	—	24
Χίου	51,5	6,5	12,6	4,0	7,8	—	2,5	—	32
ΚΡΗΤΗ									
*Ηρακλείου	184,9	20,6	11,2	15,1	8,2	—	5,5	—	40
Λασιθίου	60,3	10,0	16,6	7,2	12,0	—	2,8	—	33
Ρεθύμνης	54,6	10,4	19,1	5,5	10,1	—	4,9	—	8
Χανίων	102,1	16,8	16,5	11,4	11,2	—	5,4	—	27

1. *Ηλικίας 5 έτών και άνω περίπου (γεννηθέντες πρό του 1966).
* Είς τας δι' άστέρισκου σημειούμενας περιπτώσεις έλαβε χώραν μεγαλύτερα εισροή από έκροήν μεταναστών, ήτις άνήλθε κατά περίπτωσιν ώς άκόλουθος έν σχέσει προς τόν αντίστοιχόν πληθυσμόν των νοικοκυριών : Θεσσαλονίκης 8,4%, *Αττικής (υπόλ.) 6,0%, Καστοριάς 3,2% και *Ημαθίας 0,2.

2.11 Είς τόν έν λόγφ Πίνακα πέραν των είς άπολύτους άριθμούς περιλαμβανομένων έκροών και εισροών μεταναστών άπό και πρός έκαστον νομόν, τής ποσοστιαίας αντίστοιχίας των έν λόγφ μεγεθών, ώς πρός τόν συνολικόν πληθυσμόν των νοικοκυριών έκάστου νομού και του προκύπτοντος τελικού (θετικού ή άρνητικού) άποτελέσματος μεταξύ άριθμού έγκατασταθέντων και άναχωρησάντων, παρερχονται δύο σειραι κατατάξεων όλων των νομών τής χώρας, όί όποιοι ένεφάνισαν άρνητικόν άποτέλεσμα, άναλόγως τής επιδράσεως τής μεταναστεύσεως. *Η έν προκειμένφ κατάταξις γίνεται άφ' ένός μέν μεταξύ των νομών έκάστου γεωγραφικού διαμερίσματος (στήλη 9), άφ' έτέρου δε ένιαίως, ήτοι μεταξύ όλων των νομών τής χώρας (στήλη 10). Ούτως, επί παραδείγματι, έξ άπόψεως μεγέθους άπολειών συνεπεία τής έσωτερικής μεταναστεύσεως, όί νομοί τής *Ηπείρου, συγκρινόμενοι μεταξύ των, άκόλουθοιίν την σειράν: *Ιωαννίνων (8,6%), *Άρτης (8,1%), Θεσπρωτίας (6,2%) και Πρεβέζης (4,8%) (στήλη 9). Οί έν λόγφ νομοί, ταξινομούμενοι όπό την ίδίαν έννοιολογικήν κατάταξιν, άλλ' είς τὸ εύρύτερον πλαίσιον όλων των νομών τής χώρας, καταλαμβάνουν τās θέσεις: 10ην, 12ην, 19ην, και 30ην αντίστοιχώς (στήλη 10).

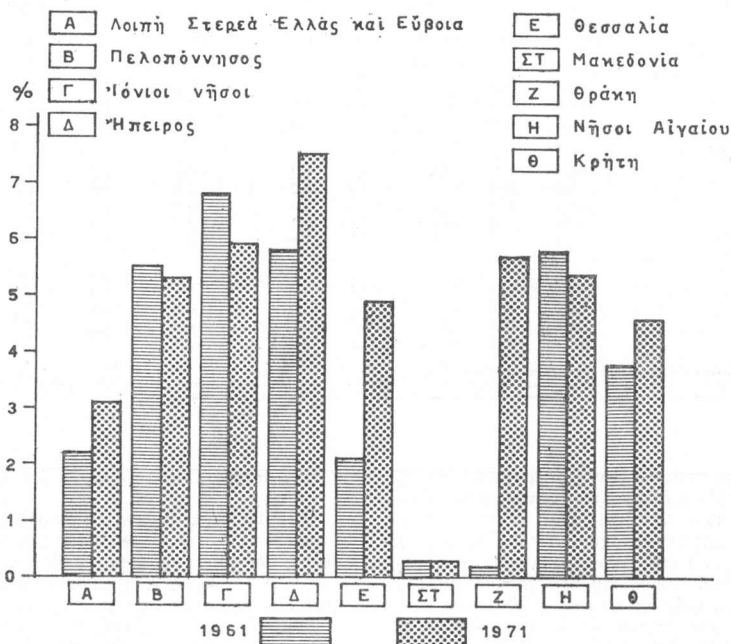
Μετανάστευσις κατά μορφολογίαν του εδάφους

2.12 Τα παρατιθέμενα είς τόν Πίνακα 6 στοιχεία άφορούν είς την ταξινομήσιν των μετακινήθέντων έντός των όρίων τής επικρατείας, κατά την περίοδον 1966-1971, άναλόγως τής μορφολογίας του εδάφους, του δήμου ή τής κοινότητος τής προηγούμενης διαμονής των άφ' ένός και τής έγκαταστάσεώς των άφ' έτέρου. *Ο χαρακτηρισμός των δήμων και κοινοτήτων ώς πεδινών, ήμιορεινών και όρεινών, έγένητο βάσει των άκολουθών κριτηρίων :

α. *Πεδινά:* *Όταν τὸ σύνολον τής εδαφικής των περιοχής ή τὸ μέγιστον μέρος αυτής κείται επί επιπέδου ή έλαφρώς κεκλιμένου εδάφους και επί ύψομέτρου κάτω των 800 μέτρων άπό τής επιφανείας τής θαλάσσης, έστω και άν μεταξυ σημείων τινών του εδάφους αυτών εμφανίζονται, ένίοτε, ύψομετρικαι διαφοραι 100-150 μέτρων ή, διά τās μεγάλας είς έκτασιν κοινότητας τής Μακεδονίας και Θράκης, διαφοραι 200-300 μέτρων. Είς περίπτωσιν καλύψεως μικροφ τμημάτων τής κοινοτικής περιοχής και μέχρι του 1/3 δέν μεταβάλλεται ό χαρακτήρ τής κοινότητος.

β. *Ημιορεινά:* *Όταν ή εδαφική έκτασις κείται

Σ Χ Η Μ Α 2: Ποσοστιαία (%) ἐπίδρασις τῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως εἰς τὴν μείωσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν νοικοκυριῶν κατὰ γεωγραφικὸν διαμέρισμα Ἀπογραφαί 1961 καὶ 1971

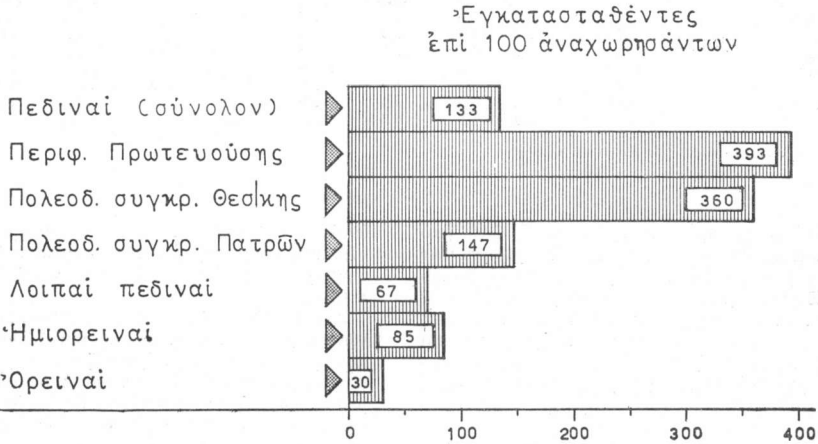
ἐπὶ ὑψωρειῶν ὁρέων, ὡς καὶ ἐκεῖνα τῶν ὁποίων ἡ περιοχὴ διαμοιράζεται κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς ὄρεινὴν καὶ κατὰ τὸ ἕτερον ἥμισυ εἰς πεδινὴν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅμως, ὅτι τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν εὐρίσκεται κάτω τοῦ ὑψομέτρου τῶν 800 μέτρων. Ὑψομετρικαὶ διαφοραὶ 300-400 μέτρων μεταξὺ τῶν σημείων τῆς ἐπιφανείας μίᾶς τοιαύτης κοινότητος, ἐθεωρήθη ὅτι δὲν μεταβάλλουν τὸν ἡμιορεινὸν χαρακτήρα.

γ. Ὅρειναί: Ὅταν ἡ ἐπιφάνεια τῆς ἐδαφικῆς τῶν περιοχῆς εἶναι λίαν κεκλιμένη καὶ ἀνώμαλος ἢ ἐμφανίζῃ ἐδαφικὰς πτυχώσεις καὶ ὄρεινούς ὄγκους, ὥστε νὰ ὑφίσταται ὑψομετρικὴ διαφορὰ

ἄνω τῶν 400 μέτρων μεταξὺ σημείων ἐντὸς τῆς ἐκτάσεως μίᾶς τοιαύτης κοινότητος. Ὡσαύτως, χαρακτηρίζονται ὡς ὄρειναί καὶ αἱ κοινότητες, τῶν ὁποίων ἡ ἐκτασις ἢ μέγα τμήμα αὐτῆς εὐρίσκεται εἰς ὑψόμετρον ἄνω τῶν 800 μέτρων.

2.13 Οὕτω, συμφώνως πρὸς τὰς ἐκτεθείσας ταξινομήσεις, ἐπὶ συνόλου 438.000 περίπου ἀναχωρησάντων ἐκ τῶν πεδινῶν περιοχῶν, ἐγκατεστάθησαν εἰς αὐτὰς 582.000. Εἰς τοῦτο, βεβαίως, ἐπέδρασαν ἡ σημαντικὴ εἰσροὴ μεταναστῶν εἰς τὴν Περιφερειαν Πρωτεύουσος καὶ τὰ Πολυοδομικὰ Συγκροτήματα Θεσσαλονίκης καὶ Πατρῶν, ἢ ὁποῖα ὑπερέκλυσε τὸ ἐξ 113.000 παθητικῶν τῶν λοιπῶν πεδινῶν

Σ Χ Η Μ Α 3: Ἀναλογία ἐγκατασταθέντων ἐπί 100 ἀναχωρησάντων εἰς τὰς πεδινὰς ἡμιορεινὰς καὶ ὄρεινὰς περιοχὰς Ἀπογραφή 1971

ΠΙΝΑΞ 6. Κατανομή τῶν ἀναχωρησάντων (ἐκ) καὶ ἐγκατασταθέντων (εἰς) δήμων καὶ κοινοτήτων ταξινομημένας ἐξ ἀπόψεως μορφολογίας τοῦ ἐδάφους Ἀπογραφή 1971

Κατηγορία δήμων καὶ κοινοτήτων	Ἀναχωρήσαντες		Ἐγκατασταθέντες		Καθαρὰ αὐξησις (+) ἢ μειώσις (-) (000)	Ἐγκατασταθέντες ἐπί 100 ἀναχωρησάντων
	(000)	%	(000)	%		
Σύνολον	764,5	100,0	764,5	100,0		
Πεδινὰ	438,3	57,3	581,6	76,1	+ 143,3	133,0
Ἐξ ὧν:						
Περιφ. Πρωτευούσης	65,2	8,5	256,1	33,5	+ 191,0	392,8
Πολεοδ. Συγκρ. Θεσσαλονίκης	23,6	3,1	85,0	11,1	+ 61,4	360,2
Πολεοδ. Συγκρ. Πατρῶν	8,6	1,1	12,6	1,7	+ 4,0	146,5
Λοιπαὶ πεδινὰ	340,9	44,6	227,9	29,8	- 113,0	66,8
Ἡμιορεινὰ	156,5	20,5	132,9	17,4	- 23,6	84,9
Ὄρεινὰ	169,7	22,2	50,0	6,5	- 120,3	29,5

περιοχῶν, διὰ τὴν ἀποφέρει, τελικῶς, εἰς τὸ σύνολον τοῦτων ὀφέλειαν ἀνερχομένην εἰς 143.000 ἄτομα. Εἰς τὰς ἡμιορεινὰς, ἐξ ἄλλου, περιοχὰς οἱ ἀναχωρήσαντες ἀνήλθον εἰς 157.000 περίπου, ἔναντι 133.000 ἐγκατασταθέντων, σημειωθέντος, οὕτω, παθητικοῦ ἐξ 24.000 ἀτόμων. Ἡ μεγαλύτερα ἔκρη μεταναστῶν

ἀντιστοιχεῖ εἰς τὰς ὄρεινὰς περιοχὰς, ἔνθα τὸ παθητικὸν ἀποτέλεσμα ὑπερβαίνει τὰ 120.000 ἄτομα.

2.14 Ἐν κατακλείδι, δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι εἰς τὰς πεδινὰς περιοχὰς, λαμβανομένης ἐνιαίως, ἐπί 100 ἀναχωρησάντων ἀντιστοιχοῦν 133 ἐγκατασταθέντες. Ἐν τούτοις, ἡ ἐν προκειμένῳ ἀναλογία διαφο-

ΠΙΝΑΞ 7. Ἀναχωρήσαντες καὶ ἐγκατασταθέντες ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ γεωγραφικοῦ διαμερίσματος κατὰ τὴν περίοδον 1966-1971, κατὰ μορφολογίαν ἐδάφους τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων προελεύσεως καὶ προορισμοῦ
Ἀπογραφή 1971

Γεωγραφικὸν διαμέρισμα	Σύνολον (000)	Ἀναχωρήσαντες ἀπὸ κοινοτήτας : (000)			Ἐγκατασταθέντες εἰς κοινοτήτας : (000)			Ἐγκατασταθέντες ἐπὶ 100 ἀναχωρησάντων		
		Π	Η	Ο	Π	Η	Ο	Π	Η	Ο
Σύνολον Ἑλλάδος	340,8	165,9	75,0	99,9	247,3	59,4	34,2	157,6	79,2	34,2
Στερεὰ Ἑλλάς καὶ Εὐβοία	45,5	13,3	12,6	19,6	25,8	12,6	7,1	194,0	100,0	36,2
Πελοπόννησος	46,7	22,0	9,9	14,7	31,8	9,9	5,0	144,5	100,0	34,0
Ἴονιοι Νῆσοι	6,7	3,1	2,1	1,5	5,0	1,3	0,4	161,3	61,9	26,7
Ἥπειρος	19,5	3,8	2,9	12,9	10,8	3,2	5,5	284,2	110,3	42,6
Θεσσαλία	36,9	17,3	6,0	13,6	28,3	5,1	3,5	163,6	85,0	25,7
Μακεδονία	130,9	79,9	29,4	21,6	106,0	17,8	7,1	132,6	60,5	32,9
Θράκη	12,2	8,3	2,0	1,9	9,9	2,0	0,3	119,3	100,0	15,8
Νῆσοι Αἰγαίου	13,7	6,2	3,2	4,3	8,9	3,0	1,8	143,5	93,8	41,9
Κρήτη	28,7	12,0	6,9	9,8	20,7	4,6	3,4	172,5	66,7	34,7

Σ η μ ε ι ω σ ι ς : Π : Πεδινά, Η : Ἡμιορεινά, Ο : Ὀρεινά.

ροποιεῖται λίαν σημαντικῶς, εἰς τρόπον ὅστε ἀπὸ 393 ἐγκατασταθέντας ἔναντι 100 ἀναχωρησάντων τῆς Περιφερείας Πρωτεύουσας, 360 τοῦ Πολυεδομικοῦ Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης καὶ 147 τῶν Πατρῶν, νὰ περιορίζηται εἰς 67 εἰς λοιπὰς πεδινὰς περιοχάς. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἡμιορεινάς καὶ ὄρεινὰς περιοχάς, ἡ ἐν προκειμένῳ ἀναλογία ἀποβγαίνει ἀρνητικῆ, κυμαινομένη περὶ τὸν 85 καὶ 30 ἐγκατασταθέντων ἐπὶ 100 ἀναχωρησάντων, ἀντιστοίχως.

2.15 Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν 765.000 περίπου μεταναστῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ, 341.000, ἴτοι ποσοστὸν 44,6%, δὲν ὑπερέβησαν τὰ ὄρια τοῦ οἰκείου γεωγραφικοῦ διαμερίσματος (Πίναξ 7). Ἐκ τῆς ἀνωτέρω κατηγορίας καὶ εἰς ἐπίπεδον ὁλοκλήρου τῆς χώρας, ἐπὶ 100 ἀναχωρησάντων ἐξ ἐκάστης πεδινῆς, ἡμιορεινῆς καὶ ὄρεινῆς περιοχῆς ἐγκατεστάθησαν περὶ τὰ 158, 79 καὶ 34 ἄτομα ἀντιστοίχως. Οὕτω καὶ εἰς τὰς μετακινήσεις ἐντὸς ἐκάστου γεωγραφικοῦ διαμερίσματος τῆς προηγουμένης διαμονῆς τῶν μεταναστῶν, διαπιστοῦται προτίμησις διὰ τὰς πεδινὰς περιοχάς, αἱ ὁποῖαι ἐμφανίζουν σημαντικὸν ἐνεργητικὸν ἀποτέλεσμα. Ἐξ ἀπόψεως ἀπολυτῶν, ἐπισημαίνεται ἰδιαίτερος ἡ περίπτωσης τῶν ὄρεινῶν περιοχῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀντιστοιχοῦν μόνον 34 ἐγκατασταθέντες ἐπὶ 100 ἀναχωρησάντων, εἰς ἐπίπεδον ὁλοκλήρου τῆς χώρας.

2.16 Ἀπὸ τὰ ἐν συνεχείᾳ ἐπὶ μέρους στοιχεῖα τοῦ ἰδίου Πίνακος, προκύπτουν τὸσον αἰ εἰς ἀπολύτους ἀριθμοὺς σημειωθεῖσαι μετακινήσεις ἀπὸ καὶ πρὸς τὰς πεδινὰς, ἡμιορεινάς καὶ ὄρεινὰς περιοχάς ἐκάστου γεωγραφικοῦ διαμερίσματος, ὅσον καὶ τὸ κατὰ περίπτωσιν ἰσοζύγιον, ἐκφραζόμενον ὑπὸ μορφῆν ἀναλογίας ἐγκατασταθέντων ἐπὶ 100 ἀναχωρησάντων ἐξ ἐκάστης περιοχῆς. Οὕτω, προκειμένου περὶ τῶν πεδινῶν περιοχῶν, ὅλοι ἐμφανίζουν ὑπεροχὴν ἐγκατασταθέντων ἔναντι ἀναχωρησάντων, εἰς

ἀναλογίας περικλειομένας μεταξὺ ἐλαχίστης τιμῆς 119, ἀντιστοιχούσης εἰς τὸ Γεωγραφικὸν Διαμέρισμα Θράκης καὶ μεγίστης 284 εἰς τὸ τοιοῦτον τῆς Ἡπείρου.

2.17 Ἐξ ἄλλου, εἰς τρεῖς περιπτώσεις τῶν ἡμιορεινῶν περιοχῶν (Στερεὰ Ἑλλάς καὶ Εὐβοία, Πελοπόννησος καὶ Θράκη), ἐμφανίζεται ἴση ἐκροή καὶ εἰσροή μεταναστῶν. Εἰς τὰ λοιπὰ γεωγραφικά διαμερίσματα, ἡ ἐν προκειμένῳ ἀναλογία περικλείεται μεταξὺ ἐλαχίστης τιμῆς 62 (Ἴονιοι Νῆσοι) καὶ μεγίστης 110 (Ἥπειρος).

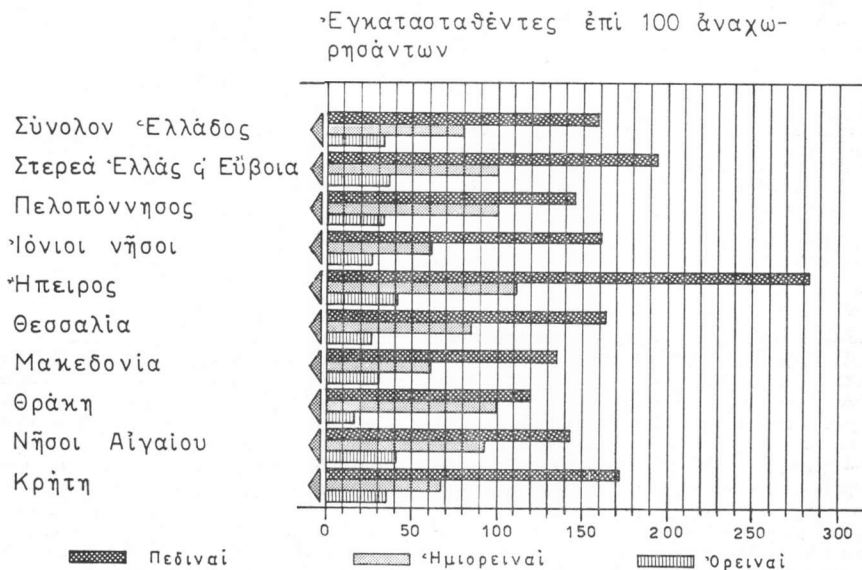
2.18 Τέλος, προκειμένου περὶ τῶν ὄρεινῶν περιοχῶν, ὄχι μόνον δὲν ὑφίσταται περίπτωσης ἀντισταθμίσεως τῶν ἀναχωρησάντων ἀπὸ τῶν ἐγκατασταθέντων, ἀλλὰ καὶ ἡ σχετικὴ ἀναλογία κεῖται εἰς λίαν χαμηλὰ ἐπίπεδα, κυμαινομένη μεταξὺ ἐλαχίστης τιμῆς 16 περίπου ἐγκατασταθέντων ἐπὶ 100 ἀναχωρησάντων, ἡ ὁποία παρατηρεῖται εἰς τὴν Θράκην, καὶ μεγίστης 43 τῆς Ἡπείρου.

III. τόπος προελεύσεως καὶ ἐγκαταστάσεως τῶν μεταναστῶν

Γενικά

3.1 Ἐκ τῆς μελέτης τῶν στατιστικῶν δεδομένων τῆς ἀπογραφῆς πληθυσμοῦ 1971, περὶ τοῦ τόπου προελεύσεως καὶ ἐγκαταστάσεως τῶν μεταναστῶν, διαφαίνονται, ἔστω καὶ ἐμμέσως, ἀφ' ἐνὸς μὲν οἱ ἀπωθητικοὶ παράγοντες (push factors), οἱ ὁποῖοι ἐπιδρῶν εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ τόπου τῆς προτέρας διαμονῆς τῶν (π.χ. ἔλλειψις ἀπασχολήσεως, μὴ ὑπαρξίς εὐκαιριῶν διὰ περαιτέρω μόρφωσιν, κτλ.), ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ παράγοντες προσελκύσεως (pull factors), οἱ ὁποῖοι ἐπηρεάζουν τούτους νὰ κατευθυνθοῦν εἰς ὄρισμένην περιοχὴν τῆς προτιμηθείσας τῶν Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αἱ τιχὸν ὑπάρχουσαι ἐν-

Σ Χ Η Μ Α 4: Άναλογία έγκατασταθέντων επί 100 άναχωρησάντων έντός του αύτου γεωγραφικού διαμερίσματος Άπογραφή 1971

καιρία άπασχολήσεως, τó ύψηλότερον εισόδημα, αϊ ευκαιρία περαιτέρω μορφώσεως, κτλ.

3.2 Είναι γενικώς άποδεκτόν, ότι ή άπογραφή πληθυσμού δέν προσφέρεται διά μίαν τουαύτην εις βάθος διερεύνησιν της μεταναστεύσεως, εκ του λόγου ότι αύτη ολοκληροϋται έντός της λίαν βραχείας περιόδου της μιάς ήμέρας άφ' ενός και της μη χρησιμοποίησεως ειδικευμένου προσωπικού διά την συλλογήν τουαύτης φύσεως πληροφοριών άφ' έτέρου. Ύπό την έννοιαν τουαύτην και έλλείπει λεπτομερών στοιχείων, βασισζομένων εις ειδικήν προς τούτο έρευναν, ή συναγωγή συμπερασμάτων περι των αιτίων έπηρεασμού των μεταναστών διά την έγκατάλειψιν του τόπου της προηγούμενης διαμονής των και έγκατάστασιν των άλλωχού, άποβαίνει έγχείρημα μη στατιστικώς τεκμηριωμένον. Τούτου έννεκα, εις τό παρόν κεφάλαιον θα έξετασθ ή ροή της έσωτερικής μεταναστευτικής κινήσεως κατά την περίοδον 1966-1971 έξ άπόψεως τόπου προηγούμενης διαμονής και τουούτου έγκαταστάσεως (πόθεν και πού), άφιμένης εις την κρίσιν του άναγώστου της συναγωγής συμπερασμάτων περι των γενεσιουργών αιτίων της έσωτερικής μεταναστεύσεως.

Ή διακίνησις μεταξύ άστικών-ήμιαστικών και άγροτικών περιοχών

3.3 Όποία ύπηρεξεν ή ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των άναχωρησάντων μεταναστών εξ εκάστης περιοχής κατά τόπον προορισμού, έντός της πενταετίας 1966-1971, προκύπτει εκ των παρατιθεμένων εις τόν Πίνακα 8 στοιχείων. Ούτως, οί άναχωρήσαντες εκ της Περιφέρειας Πρωτεύουσής 65.000 μετανάσται κατενεμήθησαν κατά 48% περίπου εις άλλα άστικά κέντρα, 23% εις τās ήμιαστικάς περιοχάς και 29% εις τās άγροτικάς τουαύτας.

3.4 Έκ των άναχωρησάντων εξ όλων των περιοχών, τουλάχιστον ένας εις τούς τρεις κατηυθόνητο προς την Περιφέρειαν Πρωτεύουσής. Έκ των επί μέρους σχετικών στοιχείων προκύπτει ότι ή μικρότερα ποσοστιαία συμμετοχή των κατευθυνομένων προς την Περιφέρειαν Πρωτεύουσής άντιστοιχεί εις τās άγροτικάς περιοχάς (30%) και ή μεγαλύτερα εις τό Πολυεδομικόν Συγκρότημα Πατρών (69%). Έπιγραμματικώς δύναται νά λεχθ ή, ότι εκ του συνόλου των άναχωρησάντων, πλέον των δύο τρίτων (68%) κατηυθόνητο προς τās άστικάς περιοχάς.

ΠΙΝΑΞ 8. Ποσοστιαία (%) κατανομή τῶν μεταναστευσάντων ἐκ τῶν ἀστικῶν, ἡμιστικῶν καὶ ἀγροτικῶν περιοχῶν, κατὰ περιοχὴν ἐγκαταστάσεώς των

Ἐξ ἄπογραφῆς 1971

Περιοχὴ προελεύσεως ¹	Σύνολον μεταναστῶν		Ἐξ ὧν: κατὰ περιοχὴν ἐγκαταστάσεως ²					
	(000)	%	Περιφέρ. Πρωτευούσης	Πολεοδ. Συγκρ. Θεσ/κης	Πολεοδ. Συγκρ. Πατρῶν	Λοιπαὶ ἀστικαὶ περιοχαὶ	Ἡμιστ. περιοχαὶ	Ἄγροτ. περιοχαὶ
Σύνολον	764,5	100,0	33,5	11,1	1,7	22,0	12,8	18,9
Ἐξ ὧν:								
Περιφέρεια Πρωτ/ούσης	65,2	100,0		8,1	2,8	37,5	22,9	28,7
Πολεοδ. Συγκρ. Θεσ/κης	23,6	100,0	37,6		0,7	24,5	16,3	20,9
Πολεοδ. Συγκρ. Πατρῶν	8,6	100,0	68,8	0,7		10,9	8,6	11,0
Λοιπαὶ ἀστικαὶ περιοχαὶ	160,8	100,0	49,2	13,9	1,1	14,1	8,9	12,8
Ἡμιστικαὶ περιοχαὶ	113,4	100,0	39,9	17,0	1,6	18,2	9,8	13,5
Ἀγροτικαὶ περιοχαὶ	392,9	100,0	29,8	9,7	1,8	23,8	13,6	21,3

1. Διαμορφή κατὰ τὸ 1965.

2. Διαμορφή κατὰ τὴν ἀπογραφὴν 1971.

3.5 Οἱ κατευθυνόμενοι πρὸς τὰς ἡμιστικὰς περιοχὰς ἐκυμάνθησαν μεταξύ ἐλαχίστου ποσοστοῦ ἐξ 9% περίπου, ὅπου ἀντιστοιχεῖ εἰς τοὺς ἀναχωρησάντας ἐκ τοῦ Πολεοδομικοῦ Συγκροτήματος Πατρῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀστικῶν περιοχῶν καὶ 23% ἐπὶ τῶν ἀναχωρησάντων ἐκ τῆς Περιφερείας Πρωτευούσης. Οὕτω, τὸ γενικὸν ποσοστὸν τῶν κατευθυνομένων πρὸς τὰς ἡμιστικὰς περιοχὰς ἐγγίζει τὸ 13% τοῦ συνόλου τῶν μεταναστῶν. Τέλος, οἱ κατευθυνόμενοι πρὸς τὰς ἀγροτικὰς περιοχὰς ἐκάλυψαν ποσοστὸν 19% περίπου τοῦ συνόλου τῶν ἀναχωρησάντων, μὲ ἐλαχίστην συμμετοχὴν ἐξ 11%, ἀντιστοιχοῦσαν εἰς τοὺς προερχομένους ἐκ τοῦ Πολεοδομικοῦ Συγκροτήματος Πατρῶν καὶ μείζοντος τοιαύτης ἐξ 29% τῆς Περιφερείας Πρωτευούσης.

3.6 Ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ Πίνακος 8 καὶ ἐκ τῆς γενομένης σχετικῆς ἀναλύσεως εἰς τὰς παραγράφους 3.3 - 3.5, ἐξητάσθη ἡ ποσοστιαία κατανομή τῶν ἀναχωρησάντων μεταναστῶν ἐξ ἐκάστης περιοχῆς, ἐξ ἀπόψεως τόπου ἐγκαταστάσεώς των. Ἡδη, ἀπὸ τὴν διαφορετικὴν ὀπτικὴν γωνίαν τῶν στοιχείων τοῦ Πίνακος 9, ἐξετάζεται ἡ ποσοστιαία σύνθεσις τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς ἐκάστην περιοχὴν βάσει τοῦ τόπου προελεύσεώς των. Αἱ ὑφιστάμεναι διαφοραὶ εἰς τὴν ποσοστιαίαν σύνθεσιν μεταξύ τῶν δύο τούτων κατανομῶν τῶν μεταναστῶν, ἴσως ἐξ ἀπόψεως περιοχῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἀναχωρησάντων ἀφ' ἑνὸς καὶ προελεύσεως τῶν ἐγκατασταθέντων ἀφ' ἑτέρου, διαφαίνονται καὶ ἐκ τῶν παραστατικῶν ἀπεικονίσεων τοῦ Σχήματος 5.

3.7 Εἰδικότερον, οἱ εἰσρεψάντες, κατὰ τὴν ἐπισκοπούμενην περίοδον 1966-1971, εἰς τὴν Περιφερείαν Πρωτευούσης 256.000 μετανάσται προήρχοντο κατὰ 37% περίπου ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἀστικῶν περιοχῶν, 18% ἐκ τῶν ἡμιστικῶν καὶ πλέον τοῦ

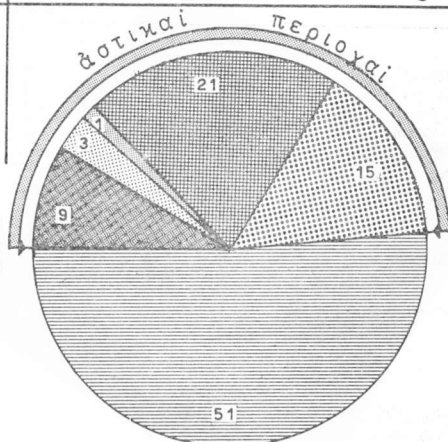
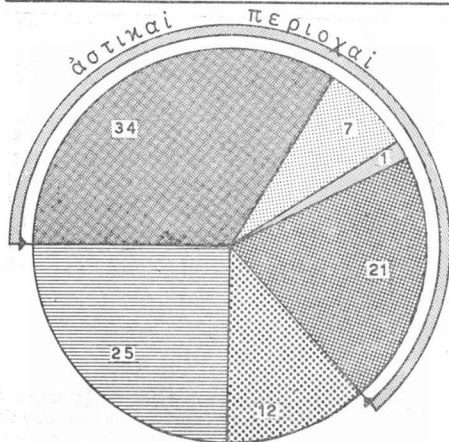
45% ἐκ τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν. Ἐξ ἄλλου, ἡ συμμετοχὴ τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς διαφόρους περιοχὰς προελεύσεως Περιφερείας Πρωτευούσης, εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν μεταναστῶν, ἐκυμάνθη μεταξύ 6% περίπου εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Πολεοδομικοῦ Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης καὶ 15% τῶν ἡμιστικῶν περιοχῶν, μὲ γενικὴν συμμετοχὴν εἰς ἐπίπεδον χώρας ἐγγίζουσαν τὸ 9%. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ Πολεοδομικὰ Συγκροτήματα Θεσσαλονίκης καὶ Πατρῶν, ταῦτα συνέβαλον εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ἐγκατασταθέντων μεταναστῶν κατὰ τόπον προελεύσεως, εἰς ποσοστὰ κυμαινόμενα περίεξ τοῦ 3% καὶ 1%, ἀντιστοιχῶς. Τέλος, οἱ προερχόμενοι ἐκ τῶν λοιπῶν ἀστικῶν περιοχῶν συνέβαλον εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγκατασταθέντων ἀλλαγῶν, ἀπὸ 14% περίπου, ποσοστὸν ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ Πολεοδ. Συγκρότημα Πατρῶν, τὰς ἡμιστικὰς καὶ ἀγροτικὰς περιοχὰς, μέχρι 31% τῆς Περιφερείας Πρωτευούσης.

3.8 Ἡ συμμετοχὴ τῶν μεταναστῶν προελεύσεως ἡμιστικῶν περιοχῶν, εἰς τὸν συνολικὸν ἀριθμὸν τῶν ἐγκατασταθέντων, κυμαίνεται, κατὰ περίπτωσιν, μεταξύ ἐλαχίστης τιμῆς 11% περίπου, ἀντιστοιχοῦσης εἰς τὰς ἡμιστικὰς καὶ τὰς ἀγροτικὰς περιοχὰς καὶ 23% τοῦ Πολεοδομικοῦ Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης. Τὴν μεγαλυτέραν, ὅμως, συμβολὴν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ὅψους τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς ἐκάστην περιοχὴν ἔσχον αἱ ἀγροτικαὶ περιοχαὶ. Ἡ ποσοστιαία, κατὰ ταῦτα, συμμετοχὴ τῶν ἐν λόγῳ περιοχῶν καλύπτει εἰς ἐπίπεδον χώρας πλέον τοῦ ἡμίσεος (51%) τῶν ἐγκατασταθέντων μεταναστῶν, μὲ ἐπὶ μέρους συμμετοχὴν, κυμαινομένην ἀπὸ 45% περίπου, ἴσως ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ Πολεοδομικὸν Συγκρότημα Θεσσαλονίκης, μέχρι 58% τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν.

Σ Χ Η Μ Α 5: Κατανομή (%) τών μεταναστών κατά περιοχάς προελεύσεως και έγκαταστάσεως
'Απογραφή 1971

Α' Κατανομή άναχωρησάντων κατά περιοχάς έγκαταστάσεως

Β' Κατανομή έγκατασταθέντων κατά περιοχάς προελεύσεως

Περιφ. Πρωτ/σης
 Πολ. συγκρ. Πατρών
 Ήμισιαστικά περιοχάι
 Πολ. συγκρ. Θεσ/κης
 Λοιπά άστικά πε-
 Άστικά περιοχάι
 Άστικά περιοχάι

ΠΙΝΑΞ 9. Ποσοστιαία (%) κατανομή τών έγκατασταθέντων εις τās άστικάς, ήμισιαστικάς και άστικάς περιοχάς, κατά περιοχήν προελεύσεως τών
'Απογραφή 1971

Περιοχή έγκαταστάσεως ¹	Σύνολον μεταναστών		'Εξ όν: κατά περιοχήν προελεύσεως (%) ²					
	(000)	%	Περιφέρ. Πρωτε- ούσης	Πολεοδ. Συγκρ. Θεσ/ κης	Πολεοδ. Συγκρ. Πατρών	Λοιπά Άστικά περιοχάι	Ήμισιαστ. περιοχάι	Άστικά περιοχάι
Σύνολον	764,5	100,0	8,6	3,1	1,1	21,0	14,8	51,4
'Εξ όν:								
Περιφέρ. Πρωτ/σης	256,1	100,0		3,5	2,3	30,9	17,7	45,6
Πολεοδ. Συγκρ. Θεσ/κης	85,0	100,0	6,3		0,1	26,2	22,7	44,7
Πολεοδ. Συγκρ. Πατρών	12,7	100,0	14,2	1,2		14,1	14,1	56,4
Λοιπά άστ. περιοχάι	168,1	100,0	14,5	3,4	0,6	13,5	12,3	55,7
Ήμισιαστικά περιοχάι	98,3	100,0	15,2	3,9	0,8	14,6	11,2	54,3
Άστικά περιοχάι	144,3	100,0	13,0	3,4	0,6	14,3	10,6	58,1

1. Διαμομή κατά την άπογραφήν 1971.
2. Διαμομή κατά τό 1965.

ΠΙΝΑΞ 10. Ποσοστιαία (%) κατανομή τῶν μεταναστευσάντων ἐξ ἑκάστου γεωγραφικοῦ διαμερίσματος, κατὰ γεωγραφικὸν διαμέρισμα ἐγκαταστάσεως

Γεωγραφικὸν διαμέρισμα προελεύσεως ¹	Ἐξ ὧν : κατὰ γεωγραφικὸν διαμέρισμα ἐγκαταστάσεως ²											
	Σύνολον μεταναστῶν		Ἐξ ὧν :									
	(000)	%	Περιφ. Πρωτεύουσῆς	Λοιπὴ Στερεὰ Ἑλλάς καὶ Εὐβοία	Πελοπόννησος	Ἴονιοι Νῆσοι	Ἠπειρος	Θεσσαλία	Μακεδονία	Θράκη	Νῆσοι Αἰγαίου	Κρήτη
Σύνολον	764,5	100,0	33,5	11,7	9,6	1,6	3,5	6,8	22,6	2,3	3,3	5,1
Ἐξ ὧν:												
Περιφ. Πρωτεύουσῆς	65,2	100,0		31,4	18,4	3,3	3,6	8,1	15,1	1,4	9,5	9,2
Λοιπὴ Στερεὰ Ἑλλάς καὶ Εὐβοία	116,4	100,0	47,9	39,1	4,4	0,6	1,5	2,3	2,5	0,4	0,8	0,5
Πελοπόννησος	119,7	100,0	52,7	2,7	39,0	0,7	0,5	0,5	2,5	0,3	0,6	0,5
Ἴονιοι Νῆσοι	22,0	100,0	51,9	4,6	3,8	30,7	4,1	0,4	2,8	0,1	0,6	0,8
Ἠπειρος	47,0	100,0	36,3	8,3	4,3	1,5	41,6	1,9	4,9	0,3	0,6	1,3
Θεσσαλία	80,9	100,0	32,4	7,5	1,8	0,2	0,8	45,6	10,0	0,4	0,5	0,8
Μακεδονία	176,6	100,0	16,1	2,5	1,4	0,3	0,5	2,1	74,1	1,4	0,9	0,7
Θράκη	33,7	100,0	22,7	3,4	1,8	0,1	0,2	1,7	31,2	36,2	1,4	1,3
Νῆσοι Αἰγαίου	45,2	100,0	56,0	4,0	2,7	0,4	0,3	0,3	4,0	0,5	30,3	1,5
Κρήτη	57,8	100,0	36,6	2,7	1,6	0,4	0,1	2,2	5,1	0,6	1,1	49,6

1. Διαμοιχὴ κατὰ τὸ ἔτος 1965.

2. Διαμοιχὴ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν 1971.

Ἡ διακίνησις μεταξὺ τῶν γεωγραφικῶν διαμερισμάτων

3.9 Ἡ ποσοστιαία κατανομή τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀναχωρησάντων ἐξ ἑκάστου γεωγραφικοῦ διαμερίσματος, μεταξὺ ὄλων τῶν γεωγραφικῶν διαμερισμάτων τῆς χώρας, προκύπτει ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ Πίνακος 10. Καί ἐκ τῆς κατανομῆς ταύτης καταφαίνεται ἡ προτίμησις τῶν μεταναστῶν δι' ἐγκαταστάσιν εἰς τὴν Περιφέρειαν Πρωτεύουσῆς, ἣτις χαρακτηρίζεται, ἐν προκειμένῳ, ὡς οἰονεὶ γεωγραφικὸν διαμέρισμα. Πράγματι, τὸ ποσοστὸν τῶν κατευθυνομένων πρὸς τὴν Πρωτεύουσαν κυμαίνεται μεταξὺ ἐλαχίστης τιμῆς 16%, ἐπὶ τῶν ἀναχωρησάντων ἐκ τῆς Μακεδονίας (προφανῶς λόγῳ τῆς ἐγκαταστάσεως μεγάλου ἀριθμοῦ ἐξ αὐτῶν εἰς τὸ Πολεοδομικὸν Συγκρότημα Θεσσαλονίκης) καὶ μεγίστης τοιαύτης ἐκ 56% τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου.

3.10 Μετὰ τὴν Περιφέρειαν Πρωτεύουσῆς ἀκολουθεῖ, ἐξ ἀπόψεως προτιμήσεως δι' ἐγκαταστάσιν, ἡ Μακεδονία, μὲ γενικὸν ποσοστὸν ἀπορροφητικότητος κυμαινόμενον περὶ τοῦ 23%. Ἄξιον ἰδιαίτερας προσοχῆς τυγχάνει τὸ γεγονός, ὅτι ἐκ τῶν ἀναχωρησάντων ἐκ τῆς Μακεδονίας πλέον τοῦ 74% ἐγκαταστάθησαν ἐντὸς τοῦ ἰδίου γεωγραφικοῦ διαμερίσματος. Προφανῶς, τὸ μέγιστον μέρος ἐκ τούτων κατηρῦθθη εἰς τὸ Πολεοδομικὸν Συγκρότημα Θεσσαλονίκης. Εἰς τὰς λοιπὰς περιπτώσεις ἐγκαταστάσεως ἐντὸς τοῦ οἰκείου γεωγραφικοῦ διαμερίσματος

τοσ, τὰ ἀντίστοιχα ποσοστά συμμετοχῆς κυμαίνονται μεταξὺ 30% (Ἴονιοι Νῆσοι καὶ Νῆσοι Αἰγαίου) καὶ 50% (Κρήτη). Ἐξ ἀπόψεως προτιμήσεως πρὸς τὴν Μακεδονίαν, ἀκολουθοῦν ἡ Θράκη καὶ ἡ Περιφέρεια Πρωτεύουσῆς, μὲ ποσοστά ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀναχωρησάντων ἐξ αὐτῶν κυμαινόμενα περὶ τοῦ 31% καὶ 15%, ἀντίστοιχως.

3.11 Ἀξιόλογος, ὡσαύτως, προτίμησις πρὸς ἐγκαταστάσιν μεταναστῶν παρατηρεῖται διὰ τὰ γεωγραφικὰ διαμερίσματα: Λοιπῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Εὐβοίας, Πελοποννήσου, Θεσσαλίας καὶ Κρήτης, ἔνθα τὸ ποσοστὸν ἀπορροφητικότητος κυμαίνεται περὶ τοῦ 12%, 10%, 7% καὶ 5%, ἀντίστοιχως, ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν μεταναστευσάντων ἐξ ὅλης τῆς χώρας.

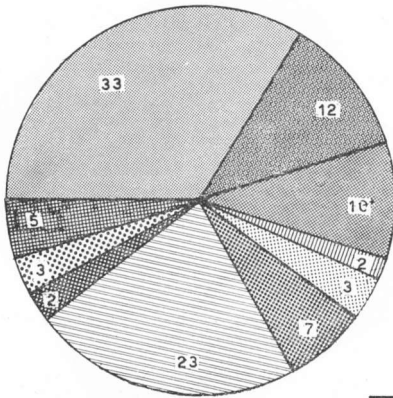
3.12 Ἡ ποσοστιαία σύνθεσις τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς ἕκαστον γεωγραφικὸν διαμέρισμα, ἐξ ἀπόψεως συμβολῆς ὄλων τῶν διαμερισμάτων τῆς χώρας, προκύπτει ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ Πίνακος 11. Εἰς τὴν ἐν προκειμένῳ κατανομήν, τὸ οἰονεὶ διαμέρισμα τῆς Περιφέρειας Πρωτεύουσῆς συμμετέχει, κατὰ μέσον ὄρον, περὶ τοῦ 9% ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς τὰ λοιπὰ διαμερίσματα τῆς χώρας. Αἱ ἐπὶ μέρος συμμετοχαὶ κυμαίνονται μεταξὺ ἐλαχίστης τιμῆς ἐκ 5%, ἀφορώσης εἰς τὸ Διαμέρισμα τῆς Θράκης καὶ μεγίστης ἐξ 25% τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου.

3.13 Ἡ συμβολὴ τῶν λοιπῶν γεωγραφικῶν διαμερισμάτων εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ συνολικοῦ

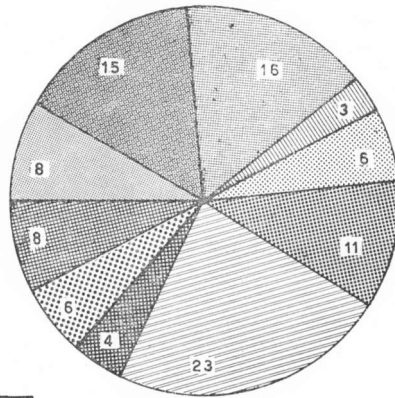
Σ Χ Η Μ Α 6 : Κατανομή (%) τῶν μεταναστῶν κατὰ γεωγραφικῶν διαμέρισμα ἐγκαταστάσεως καὶ προελεύσεως Ἀπογραφή 1971

Α' Ἀναχωρήσαντες
κατὰ γεωγρ. διαμέρισμα ἐγκαταστάσεως

Περιφ. Πρωτευούσης
Λοιπὴ Στ. Ἑλλάς ἢ Εὐβοία
Πελοπόννησος
Ἴονιοι νῆσοι
Ἠπειρος

Β' Ἐγκατασταθέντες
κατὰ γεωγρ. διαμέρισμα προελεύσεως

Θεσσαλία
Μακεδονία
Θράκη
Νῆσοι Αἰγαίου
Κρήτη

ἀριθμοῦ τῶν μεταναστῶν, κατὰ γεωγραφικῶν διαμέρισμα, διαμορφοῦται εἰς ἐπίπεδον χώρας, μεταξύ ἐλαχίστης τιμῆς 3% περίπου, ὅπερ ἀφορᾷ εἰς τὰς Ἰονίους Νήσους καὶ 23% εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἰδιαίτερος ἐπισημαίνεται ὅτι, εἰς ἐκάστην περίπτωσιν, μέγα μέρος τῶν ἐγκατασταθέντων προέρχεται ἐκ τοῦ οἰκείου γεωγραφικοῦ διαμερίσματος. Τὸ σχετικόν, κατὰ ταῦτα, ποσοστὸν συμμετοχῆς κυμαίνεται μεταξύ ἐλαχίστης τιμῆς ἐκ 51%, ἢ ὁποῖα παρατηρεῖται εἰς τὴν Λοιπὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ Εὐβοίαν καὶ μεγίστης 76% τῆς Μακεδονίας.

Ἡ διακίνησις μεταξὺ πεδινῶν-ἡμιορεινῶν καὶ ὀρεινῶν περιοχῶν

3.14 Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν 765.000 μεταναστευσάντων κατὰ τὴν ἐπισκοπούμενην πενταετίαν ἐξ ὧων

τῶν σημείων τῆς χώρας, 76% περίπου κατηυθύνθησαν πρὸς πεδινὰς περιοχάς, 17% εἰς τὰς ἡμιορεινάς, καὶ μόνον 7% εἰς τὰς ὀρεινάς περιοχάς. Ἡ ἐμφανὴς προτίμησις δι' ἐγκατάστασιν εἰς τὰς πεδινὰς περιοχάς ἐπιβεβαιεῖται ἰσχυρῶς ἐκ τῶν Πολεοδομικῶν Συγκροτημάτων Πρωτευούσης, Θεσσαλονίκης καὶ Πατρῶν, τὰ ὁποῖα, ὡς περιλαμβανόμενα εἰς τὸ εὐρύτερον πλαίσιον τῶν πεδινῶν περιοχῶν, ἀπερρόφησαν πλέον τῶν τριῶν πέμπτων τοῦ συνόλου τῶν ἀναχωρησάντων πρὸς ἐγκατάστασιν εἰς τὰς ἐν λόγῳ περιοχάς.

3.15 Ἀπὸ τὰ ἐπὶ μέρους λεπτομερῆ δεδομένα τοῦ Πίνακος 12, προκύπτει, ὅτι τὸ ποσοστὸν ἀπορροφητικότητος τῶν πεδινῶν περιοχῶν ἐκυμάνθη μεταξύ ἐλαχίστης τιμῆς 66%, ἥτις ἀντιστοιχεῖ εἰς τοὺς μεταναστεύσαντας ἐκ τῆς Περιφέρειας Πρωτευούσης καὶ μεγίστης 82% τοῦ Πολεοδομικοῦ Συγκρο-

Ἐπιθεώρησις Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν, γ' καὶ δ' τρίμηνον 1974

ΠΙΝΑΞ 11: Ποσοστιαία (%) κατανομή τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς ἕκαστον γεωγραφικὸν διαμέρισμα, κατὰ γεωγραφικὸν διαμέρισμα προελεύσεως

Ἄπογραφή 1971

Γεωγραφικὸν διαμέρισμα ἐγκαταστάσεως ¹	Σύνολον μεταναστῶν		Ἐξ ὧν : κατὰ γεωγραφικὸν διαμέρισμα προελεύσεως ²									
	(000)	%	Περιφ. Πρω-τευού-σης	Λ. Στερ. Ἑλλάς & Εὐβοία	Πελο-πόννη-σος	Ἴονιοι Νῆσοι	Ἠπει-ρος	Θεσσα-λία	Μακε-δονία	Θράκη	Νῆσοι Αἰγαίου	Κρήτη
Σύνολον	764,5	100,0	8,5	15,2	15,7	2,9	6,1	10,6	23,1	4,4	5,9	7,6
Ἐξ ὧν :												
Περιφέρεια Πρωτευούσης	256,1	100,0		21,7	24,6	4,5	6,7	10,2	11,1	3,0	9,9	8,3
Λ. Στερεὰ Ἑλλάς καὶ Εὐβοία	89,1	100,0	23,0	51,0	3,7	1,1	4,4	6,8	4,9	1,3	2,0	1,8
Πελοπόννησος	73,3	100,0	16,3	7,0	63,6	1,1	2,8	2,0	3,4	0,9	1,6	1,3
Ἴονιοι Νῆσοι	12,2	100,0	17,7	5,4	6,9	55,3	5,9	1,3	3,8	0,3	1,6	1,8
Ἠπειρος	26,8	100,0	8,8	6,6	2,2	3,4	72,9	2,4	2,9	0,2	0,4	0,2
Θεσσαλία	52,2	100,0	10,1	5,2	1,1	0,1	1,7	70,8	7,2	1,1	0,3	2,4
Μακεδονία	173,0	100,0	5,7	1,7	1,7	0,4	1,3	4,7	75,7	6,1	1,0	1,7
Θράκη	17,5	100,0	5,3	2,6	2,0	0,1	0,9	1,8	14,0	70,1	1,4	1,8
Νῆσοι Αἰγαίου	25,1	100,0	24,6	3,6	2,9	0,7	1,0	1,6	6,6	1,9	54,5	2,6
Κρήτη	39,2	100,0	15,3	1,6	1,5	0,4	0,4	1,6	3,2	1,1	1,7	73,6

1. Διαμονὴ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν 1971.

2. Διαμονὴ κατὰ τὸ 1965.

ΠΙΝΑΞ 12: Ποσοστιαία (%) κατανομή τῶν μεταναστευόντων εἰς τὰς πεδιναίς, ἡμιορεινάς καὶ ὄρεινάς περιοχάς, ἀναλόγως τῆς μορφολογίας τοῦ ἐδάφους τοῦ δήμου ἢ τῆς κοινότητος ἐγκαταστάσεως τῶν

Ἄπογραφή 1971

Κατηγορία δῆμων καὶ κοινοτήτων προελεύσεως ¹	Σύνολον μεταναστῶν		Ἐξ ὧν : κατὰ κατηγορίαν κοινοτήτων περιοχῆς ἐγκαταστάσεως ²						
	(000)	%	Πεδιναί						
			Σύνολον	Περιφ. Πρωτ/σης	Π.Σ. Θεσ/κης	Π.Σ. Πατρῶν	Λοιπαί πεδιναί	Ἠμιορειναί	Ὄρειναί
Σύνολον :	764,5	100,0	76,1	33,5	11,1	1,7	29,8	17,4	6,5
Ἐξ ὧν :									
Πεδιναί (σύνολον)	438,3	100,0	78,9	34,5	13,0	1,7	29,7	16,2	4,9
Περιφ. Πρωτ/σης	65,2	100,0	66,2		8,1	2,8	55,3	23,9	9,9
Π.Σ. Θεσ/κης	23,6	100,0	75,0	37,6		0,7	36,7	19,0	6,0
Π.Σ. Πατρῶν	8,6	100,0	81,6	68,8	0,7		12,1	16,1	2,3
Λοιπαί πεδιναί	340,9	100,0	81,5	40,0	15,1	1,6	24,8	14,6	3,9
Ἠμιορειναί	156,5	100,0	75,7	35,1	12,2	1,5	26,9	18,1	6,2
Ὄρειναί	169,7	100,0	69,1	29,4	5,3	1,6	32,8	19,8	11,1

1. Διαμονὴ κατὰ τὸ 1965.

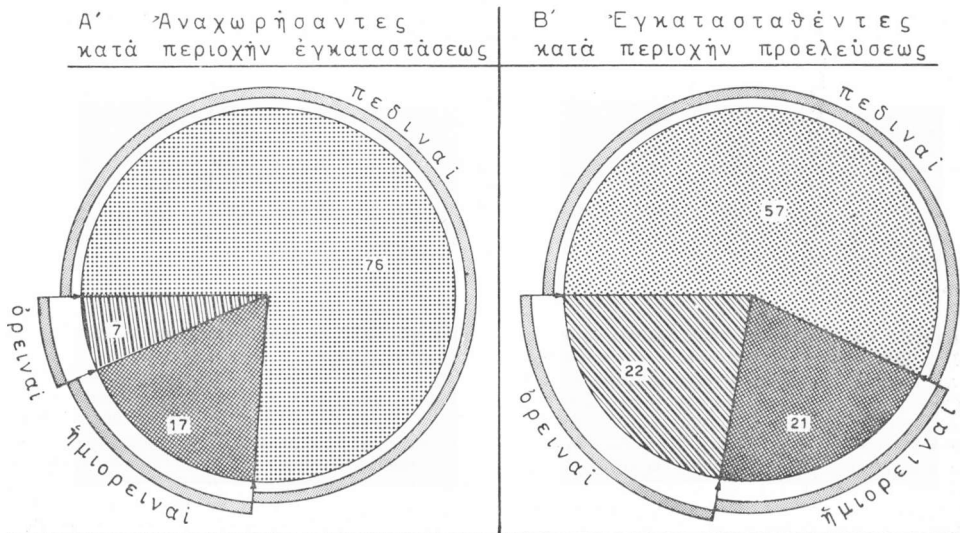
2. Διαμονὴ κατὰ τὸ 1971.

τμήματος Πατρῶν καὶ τῶν λοιπῶν πεδινῶν περιοχῶν.

3.16 Ἡ προτίμησις δι' ἐγκατάστασιν εἰς ἡμιορεινάς περιοχάς κυμαίνεται μεταξύ ἐλαχίστης τιμῆς 15% περίπου, ἀντιστοιχοῦσης εἰς τοὺς ἀναχωρήσαντας ἐκ τῶν λοιπῶν πεδινῶν περιοχῶν καὶ 24% ἐκ τῆς Περιφερείας Πρωτευούσης. Τέλος, τὸ ποσοστὸν τῶν κατευθυνομένων κρῶν ὄρεινῶν περιοχῶν περιορίζεται λίαν αἰσθητῶς, συμφαινόμενον μεταξύ 2% καὶ 11%, εἰς τοὺς ἐπὶ μέρους ἀριθμοὺς τῶν ἀναχωρησάντων κατὰ περιοχάς.

3.17 Ἐξ ἄλλου, ἡ κατανομή τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς πεδιναίς, ἡμιορεινάς καὶ ὄρεινάς περιοχάς, ἐξ ἀπόψεως μορφολογίας τοῦ ἐδάφους τοῦ δήμου ἢ τῆς κοινότητος προελεύσεώς των, προκύπτει ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ Πίνακος 13. Παρὰλλήλως, καὶ ἐκ τῶν παραστατικῶν ἀπεικονίσεων τοῦ Σχήματος 7, διαφαίνεται ἡ ποσοστιαία σύνθεσις τῶν ἀναχωρησάντων καὶ ἐγκατασταθέντων ἀπὸ καὶ εἰς τὰς πεδιναίς, ἡμιορεινάς καὶ ὄρεινάς περιοχάς, ἐξ ἀπόψεως μορφολογίας τοῦ ἐδάφους, τοῦ δήμου ἢ τῆς κοινότητος

ΣΧΗΜΑ 7: Κατανομὴ (%) τῶν μεταναστῶν ἀναλόγως τῆς μορφολογίας τοῦ ἐδάφους τοῦ δήμου ἢ τῆς κοινότητος ἐγκαταστάσεως καὶ προελεύσεώς των Ἀπογραφὴ 1971

ἐγκαταστάσεως καὶ προελεύσεως, ἀντιστοίχως.

3.18 Ἐν συνόψει δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐγκατασταθέντων μεταναστῶν, 57% περίπου προήρχοντο ἀπὸ πεδινάς, 21% ἀπὸ ἡμιορεινάς καὶ 22% ἀπὸ ὄρεινάς περιοχάς. Εἰδικότερον, οἱ προερχόμενοι ἐκ πεδινῶν περιοχῶν συντελοῦν κατὰ μέγα μέρος ὄχι μόνον εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς τιαύτας περιοχάς, ἐνθα τὸ ποσοστὸν συμμετοχῆς τούτων ἐγγίζει τὸ 60%, ἀλλὰ καὶ εἰς ὄρεινάς καὶ ἡμιορεινάς περιοχάς, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἐν προκειμένῳ συμμετοχὴ τῶν κυμαίνεται περίξ τοῦ 54% καὶ 43%, ἀντιστοίχως.

3.19 Ἡ συμβολὴ τῶν ἡμιορεινῶν περιοχῶν εἰς ὄλας τὰς περιπτώσεις ἐμφανίζεται μὲ λίαν ἐλαφράς διακυμάνσεις, μὲ κατωτάτην τιμὴν ἐκ 19% περίπου ἐπὶ τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς τὰς λοιπὰς πεδινὰς περιοχάς καὶ εἰς τὸ Συγκρότημα Πατρῶν, καὶ ἀνωτάτην τιαύτην μικροτέραν τοῦ 23% ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς τὸ Πολεοδομικὸν Συγκρότημα Θεσσαλονίκης. Ἀντιθέτως, εἰς τοὺς μετανάστες προελεύσεως ὄρεινῶν περιοχῶν, παρατηροῦνται ἰσχυραὶ διαφοροποιήσεις ἐξ ἀπόψεως

ποσοστιαίας συμμετοχῆς τῶν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγκατασταθέντων μὲ κριτήριον τὴν μορφολογίαν τοῦ ἐδάφους. Οὕτως, ἀπὸ τὴν μικροτέραν, ἐκ 10% περίπου, συμβολῆν τῶν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς τὸ Συγκρότημα Θεσσαλονίκης, ἡ συμμετοχὴ τούτων ἀνέρχεται εἰς 20% ἐπὶ τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς πεδινὰς περιοχάς, 25% εἰς ἡμιορεινάς καὶ 38% εἰς ὄρεινάς περιοχάς.

Μεταναστεύσαντες ἐντὸς τοῦ ἰδίου γεωγραφικοῦ διαμερισμάτος

3.20 Ὡς ἐλέχθη καὶ ἀλλαγῶ (παράγρ. 2.15), ποσοστὸν 45% περίπου τῶν μεταναστῶν ἐσωτερικοῦ, τῆς περιόδου 1966-1971, δὲν ὑπερέβησαν τὰ ὄρια τῶν οἰκείων γεωγραφικῶν διαμερισμάτων. Ἐκ τῆς σχετικῆς κατανομῆς τούτων ἐξ ἀπόψεως μορφολογίας τοῦ ἐδάφους τοῦ δήμου ἢ τῆς κοινότητος ἐγκαταστάσεώς των, προκύπτει, ὅτι ἐπὶ 4 μεταναστῶν οἱ 3, ἧτοι ποσοστὸν 73%, κατηθύνοντο πρὸς πεδινὰς περιοχάς (δήμους ἢ κοινότητας), 17% πρὸς

ΠΙΝΑΞ 13. Ποσοστιαία(%) κατανομή τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς τὰς πεδινὰς, ἡμιορεινὰς καὶ ὄρεινὰς περιοχὰς, ἀναλόγως τῆς μορφολογίας τοῦ ἐδάφους τοῦ δήμου ἢ τῆς κοινότητος προελεύσεώς των

Ἐπογραφὴ 1971

Κατηγορίαι δῆμων καὶ κοινοτήτων ἐγκαταστάσεως ¹	Σύνολον μεταναστῶν		Ἐξ ὧν : κατὰ κατηγορίαν κοινοτήτων περιοχῆς προελεύσεως ²						
	(000)	%	Πεδινὰ						
			Σύνολον	Περιφέρ. Πρωτ/σης	Π.Σ. Θεσ/κης	Π.Σ. Πατρῶν	Λοιπαὶ πεδινὰ	Ἡμορεινὰ	Ὄρεινὰ
Σύνολον	764,5	100,0	57,3	8,5	3,1	1,1	44,6	20,5	22,2
Ἐξ ὧν :									
Πεδινὰ (σύνολον)	581,6	100,0	59,5	7,5	3,0	1,2	47,8	20,4	20,1
Περιφ. Πρωτ/σης	256,1	100,0	59,1		3,5	2,3	53,3	21,4	19,5
Πολεοδ. συγκρ. Θεσ/κης	85,0	100,0	67,0	6,3		0,7	60,7	22,5	10,5
Πολεοδ. συγκρ. Πατρῶν	12,7	100,0	59,6	14,2	1,3		44,1	18,6	21,8
Λοιπαὶ πεδινὰ	227,8	100,0	57,1	15,8	3,8	0,5	37,0	18,5	24,4
Ἡμορεινὰ	132,9	100,0	53,5	11,7	3,4	1,0	37,4	21,3	25,2
Ὄρεινὰ	50,0	100,0	42,8	13,0	2,8	0,4	26,6	19,4	37,8

1. Διαμονὴ κατὰ τὸ 1971.

2. Διαμονὴ κατὰ τὸ 1965.

ἡμορεινὰς καὶ μόνον 10% πρὸς ὄρεινὰς τοιαύτας.

3.21 Εἰδικότερον, τὸ ποσοστὸν τῶν προοριζομένων διὰ τὰς πεδινὰς περιοχὰς κυμαίνεται μεταξὺ ἐλαχίστης τιμῆς 61% καὶ μεγίστης 80%, αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦν εἰς τοὺς ἀναχωρήσαντας ἐξ ὄρεινῶν καὶ πεδινῶν περιοχῶν, ἀντιστοίχως. Ἐξ ἄλλου, οἱ ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τὰς ἡμορεινὰς περιοχὰς κατενεμήθησαν εἰς πεδινὰς, ἡμορεινὰς καὶ ὄρεινὰς τοιαύτας κατὰ ποσοστὸν 72%, 18% καὶ 10%, ἀντιστοίχως. Τέλος, οἱ προερχόμενοι ἐξ ὄρεινῶν περιοχῶν κατηυθύνθησαν πρὸς πεδινούς, ἡμορεινοὺς καὶ ὄρεινοὺς δήμους καὶ κοινότητας εἰς ποσοστὰ κυμαινόμενα περὶ τὸ 61%, 22% καὶ 17%, ἀντιστοίχως.

3.22 Ἐν κατακλείδι τοῦ παρόντος κεφαλαίου, πᾶρξεται, διὰ τῶν στοιχείων τοῦ Πίνακος 15, ἡ ποσοστιαία κατανομὴ τῶν ἐγκατασταθέντων ἐντὸς τῶν οἰκείων γεωγραφικῶν διαμερισμάτων, ἐξ ἀπόψεως μορφολογίας τοῦ ἐδάφους τοῦ δήμου ἢ τῆς κοινότητος προελεύσεώς των. Οὕτως, ἐπὶ συνόλου 341.000 ἐγκατασταθέντων τῆς ἀνωτέρω κατηγορίας, ποσοστὸν 49% περίπου προήλθεν ἐκ τῶν πεδινῶν

περιοχῶν, 22% ἐκ τῶν ἡμορεινῶν καὶ 29% ἐκ τῶν ὄρεινῶν τοιούτων.

3.23 Ἐκ τῶν περαιτέρω ἐπὶ μέρους στοιχείων τοῦ ἰδίου Πίνακος, προκύπτει καὶ ἡ ποσοστιαία σύνθεσις τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς τὰς πεδινὰς, ἡμορεινὰς καὶ ὄρεινὰς περιοχὰς, ἐξ ἀπόψεως μορφολογίας τοῦ ἐδάφους τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων προελεύσεώς των. Οὕτως, οἱ ἐγκατασταθέντες εἰς τὰς πεδινὰς περιοχὰς προέρχονται ἐκ πεδινῶν, ἡμορεινῶν καὶ ὄρεινῶν τοιούτων εἰς ποσοστὰ κυμαινόμενα περὶ τὸ 53%, 22% καὶ 25%, ἀντιστοίχως.

3.24 Λίαν συνεκτικὴ ἐμφανίζεται ἡ συμμετοχὴ τῶν μεταναστῶν προελεύσεως ἡμορεινῶν δήμων καὶ κοινοτήτων, κυμαινόμενη περὶ τὸ 22%, 23% καὶ 21% ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς τὰς πεδινὰς, ἡμορεινὰς καὶ ὄρεινὰς περιοχὰς, ἀντιστοίχως. Ἐν τέλει, ἡ συμβολὴ τῶν μεταναστῶν προελεύσεως ὄρεινῶν περιοχῶν ἀνέρχεται εἰς 25% περίπου ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς πεδινὰς, 38% εἰς ἡμορεινὰς καὶ 49% εἰς ὄρεινὰς περιοχὰς.

ΠΙΝΑΞ 14 : Ποσοστιαία (%) κατανομή των μετακινήθέντων εντός ενός εκάστου γεωγραφικού διαμερίσματος, κατά μορφολογίαν του εδάφους, του δήμου ή της κοινότητας εγκαταστάσεώς των

Άπογραφή 1971

Κατηγορία δήμων και κοινοτήτων προελεύσεως ¹	Σύνολον μεταναστών		Έξ όν: κατά κατηγορίαν δήμων και κοινοτήτων εγκαταστάσεως ²		
	(000)	%	Πεδίναϊ	Ήμισορειναϊ	Όρειναϊ
Σύνολον Έλλάδος	340,8	100,0	72,6	17,4	10,0
Πεδίναϊ	165,9	100,0	79,7	14,1	6,2
Ήμισορειναϊ	75,0	100,0	72,1	18,3	9,6
Όρειναϊ	99,9	100,0	61,0	22,3	16,7
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ και ΕΥΒΟΙΑ	45,5	100,0	56,7	27,4	15,6
Πεδίναϊ	13,3	100,0	62,0	30,2	7,8
Ήμισορειναϊ	12,6	100,0	64,6	23,3	12,1
Όρειναϊ	19,6	100,0	48,0	28,9	23,1
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	46,7	100,0	68,2	21,1	10,7
Πεδίναϊ	22,0	100,0	74,5	18,0	7,5
Ήμισορειναϊ	9,9	100,0	64,0	27,3	8,7
Όρειναϊ	14,8	100,0	61,6	21,6	16,8
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	6,7	100,0	74,2	19,3	6,5
Πεδίναϊ	3,1	100,0	84,1	9,5	6,4
Ήμισορειναϊ	2,1	100,0	63,6	32,7	3,7
Όρειναϊ	1,5	100,0	68,5	20,5	11,0
ΗΠΕΙΡΟΣ	19,5	100,0	55,4	16,6	28,0
Πεδίναϊ	3,7	100,0	58,0	11,7	30,3
Ήμισορειναϊ	2,9	100,0	45,8	29,9	24,3
Όρειναϊ	12,9	100,0	56,8	15,0	28,2
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	36,9	100,0	76,6	13,8	9,6
Πεδίναϊ	17,3	100,0	78,8	13,8	7,4
Ήμισορειναϊ	6,0	100,0	82,9	9,4	7,7
Όρειναϊ	13,6	100,0	71,1	15,7	13,2
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	130,9	100,0	81,0	13,6	5,4
Πεδίναϊ	79,9	100,0	84,9	11,2	3,9
Ήμισορειναϊ	29,4	100,0	79,6	12,3	8,1
Όρειναϊ	21,6	100,0	68,6	24,2	7,2
ΘΡΑΚΗ	12,2	100,0	80,7	16,7	2,6
Πεδίναϊ	8,3	100,0	88,3	10,3	1,4
Ήμισορειναϊ	2,0	100,0	75,3	17,8	6,9
Όρειναϊ	1,9	100,0	52,7	44,1	3,2
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	13,7	100,0	65,0	21,6	13,4
Πεδίναϊ	6,2	100,0	77,1	16,8	6,1
Ήμισορειναϊ	3,2	100,0	54,7	26,1	19,2
Όρειναϊ	4,3	100,0	55,2	25,2	19,6
ΚΡΗΤΗ	28,7	100,0	72,4	15,9	11,7
Πεδίναϊ	12,0	100,0	76,0	12,5	11,5
Ήμισορειναϊ	6,9	100,0	77,5	16,7	5,8
Όρειναϊ	9,8	100,0	64,4	19,5	16,1

1 Διαμονή κατά τό 1965.

2. Διαμονή κατά την Άπογραφήν 1971.

ΠΙΝΑΞ 15: Ποσοστιαία (%) κατανομή τῶν μετακινήθέντων ἐντὸς ἐνὸς ἐκάστου γεωγραφικοῦ διαμερίσματος, κατὰ μορφολογίαν τοῦ ἐδάφους τοῦ δήμου ἢ τῆς κοινότητος προελεύσεώς των

Ἐπογραφὴ 1971

Κατηγορίαι δήμων ἢ κοινότητων ἐγκαταστάσεως ¹	Σύνολον μεταναστῶν		Ἐξ ὧν: κατὰ κατηγορίαν δήμων καὶ κοινότητων προελεύσεως ²		
	(000)	%	Πεδιναί	Ἡμιορειναί	Ὀρειναί
Σύνολον Ἑλλάδος	340,8	100,0	48,7	22,0	29,3
Πεδιναί	247,3	100,0	53,4	21,9	24,7
Ἡμιορειναί	59,4	100,0	39,4	23,1	37,5
Ὀρειναί	34,1	100,0	30,3	21,0	48,7
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ καὶ ΕΥΒΟΙΑ	45,5	100,0	29,3	27,7	43,0
Πεδιναί	25,8	100,0	32,0	31,6	36,4
Ἡμιορειναί	12,6	100,0	31,9	23,3	44,8
Ὀρειναί	7,1	100,0	14,7	21,5	63,8
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	46,7	100,0	47,1	21,2	31,7
Πεδιναί	31,8	100,0	51,5	19,9	28,6
Ἡμιορειναί	9,9	100,0	40,2	27,4	32,4
Ὀρειναί	5,0	100,0	32,9	17,3	49,8
ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ	6,7	100,0	46,6	31,7	21,7
Πεδιναί	5,0	100,0	52,8	27,2	20,0
Ἡμιορειναί	1,3	100,0	23,1	53,8	23,1
Ὀρειναί	0,4	100,0	45,4	18,2	36,4
ΗΠΕΙΡΟΣ	19,5	100,0	19,3	14,7	66,0
Πεδιναί	10,8	100,0	20,1	12,2	67,7
Ἡμιορειναί	3,2	100,0	13,6	26,5	59,9
Ὀρειναί	5,5	100,0	20,8	12,8	66,4
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	36,9	100,0	46,9	16,1	37,0
Πεδιναί	28,3	100,0	48,2	17,5	34,3
Ἡμιορειναί	5,1	100,0	46,9	11,0	42,1
Ὀρειναί	3,5	100,0	36,2	13,0	50,8
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	130,9	100,0	61,0	22,5	16,5
Πεδιναί	106,0	100,0	63,9	22,1	14,0
Ἡμιορειναί	17,8	100,0	50,2	20,4	29,4
Ὀρειναί	7,1	100,0	44,4	33,7	21,9
ΘΡΑΚΗ	12,2	100,0	68,3	16,5	15,2
Πεδιναί	9,9	100,0	74,7	15,4	9,9
Ἡμιορειναί	2,0	100,0	42,2	17,6	40,2
Ὀρειναί	0,3	100,0	37,5	43,8	18,7
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	13,7	100,0	45,3	23,5	31,2
Πεδιναί	8,9	100,0	53,7	19,8	26,5
Ἡμιορειναί	3,0	100,0	35,1	28,4	36,5
Ὀρειναί	1,8	100,0	20,7	33,7	45,6
ΚΡΗΤΗ	28,7	100,0	41,9	23,9	34,2
Πεδιναί	20,8	100,0	44,0	25,0	30,5
Ἡμιορειναί	4,5	100,0	32,9	25,0	42,1
Ὀρειναί	3,4	100,0	41,1	11,9	47,0

1. Διαμονὴ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν 1971.

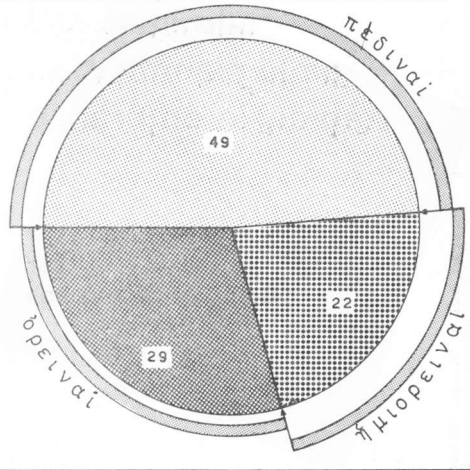
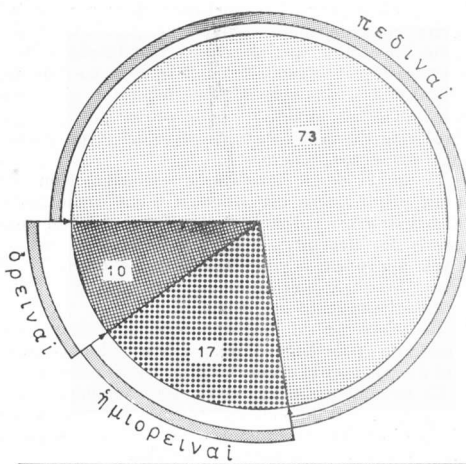
2. Διαμονὴ κατὰ τὸ 1965.

Σ Χ Η Μ Α 8 : Κατανομή (%) τών μετακινήθέντων έντός τών οικείων γεωγραφικών διαμερισμάτων κατά μορφολογίαν τοῦ εδάφους τοῦ δήμου ή τής κοινότητος έγκαταστάσεως καί προελεύσεως

Άπογραφή 1971

Α'. Κατανομή κατά περιο-
χήν έγκαταστάσεως

Β'. Κατανομή κατά περιοχών
προελεύσεως

«Η μεγάλη ανάπτυξις τής οικονομικής καί πνευματικής επικοινωνίας τών εθνών πού χαρακτηρίζει τήν εποχήν μας δημιουργεί αναγκαίως δεσμούς καί κοινά στοιχεια πολιτισμού μεταξύ τών διαφόρων εθνών. Άποτέλεσμα τής εξέλιξεως αυτής δέν θά είναι, καθόσον καί διά χρόνον πού ήμποροῦμεν νά προΐδωμεν, ή εξάλειψις τών εθνικών διαφορών, εκτός ίσως μερικών συγχωνεύσεων συγγενών εθνών. Διότι, παρ' όλην τήν διεθνή επικοινωνία, ή άκτινοβολία κάθε πολιτισμού έχει περιωρισμένα όρια. Αί κλιματολογικαί διαφοραί, οί διάφοροι χαρακτηήρες καί ιδιοφυΐαι τών λαών, ή δημιουργία καί άλλων εξ Ίσου ζωτικών πολιτισμών τήν περιορίζουν. Έξ άλλου, παρ' όλας τάς όμοιότητας τών εθνών πού προκαλεί ή δημιουργία κοινών στοιχείων πολιτισμού, ύπάρχει εις κάθε έθνος καί τάσις άτομικισμού, δηλ. επιτάσεως τής ιδιορρυθμίας τοῦ εθνικού του χαρακτηήρος».

Άλεξάνδρου Παπαναστασίου, «Ο Έθνικισμός», Έπιθεώρησις τών Κοινωνικών καί Πολιτικών Έπιστημών (Τόμ. Ι, τεύχ. Α', Σεπτ.-Δεκ. 1916) καί Μελέτες, Λόγοι, Άρθρα, Άθήναι 1957, σελ. 257-258.